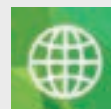

Specialioji ataskaita

**ES parama atkūrimui po
žemės drebėjimo Haityje**EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

El. paštas: eca-info@eca.europa.eu
Tinklavietė: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete.
Ji prieinama per portalą Europa (<http://europa.eu>).

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2014

ISBN 978-92-872-0824-8
doi:10.2865/59224

© Europos Sąjunga, 2014
Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Printed in Luxembourg

Specialioji ataskaita

ES parama atkūrimui po žemės drebėjimo Haiityje

(Pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą)

Dalys

Terminų žodynis ir akronimai

I–VII **Santrauka**

1–11 **Įvadas**

1–3 **Haitis – nestabili valstybė**

4–5 **2010 m. žemės drebėjimas labai pablogino padėtį**

6–7 **ES delegacija taip pat smarkiai nukentėjo**

8–11 **Nors ir sulaukta tarptautinio atsako, atkūrimas buvo sunkus uždavinys**

12–17 **Audito apimtis ir metodas**

18–63 **Pastabos**

18–27 **Komisija reagavo į prioritetinius atkūrimo poreikius**

19–21 **Atkūrimo poreikiai buvo tinkamai nustatyti**

22–24 **Numatyta tinkama ES paramos atkūrimui strategija**

25–27 **Komisija ir kiti pagrindiniai paramos teikėjai tinkamai pasidalijo darbus, tačiau koordinavimas įgyvendinimo laikotarpiu buvo sudėtingas**

28–40 **Nors Komisija ir įdėjo nemažai pastangų, pagalba, atkūrimas ir vystymasis nebuvo pakankamai susieti**

30–32 **Komisija lanksčiai taikė įvairias priemones**

33–35 **Koordinavimas Komisijos viduje nebuvo tinkamiausias**

36–40 **Pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimas, atsižvelgiant į atskirų atkūrimo programų pobūdį, buvo gerai apgalvotas, tačiau kartais buvo sunku jį užtikrinti praktiškai**

41–63 **Komisija nepakankamai užtikrino, kad ES parama atkūrimui būtų veiksmingai įgyvendinta**

42–54 Daugumos programų įgyvendinimas vėlavo, kai kuriomis iš jų pasiekta ribota pažanga

55–58 Nebuvo pakankamai valdomi kai kurie reikšmingi rizikos veiksniai

59–63 Stebėjimas buvo grindžiamas tinkama sistema, tačiau jam skirta nepakankamai išteklių

64–68 **Išvados ir rekomendacijos**

I priedas. Tikrintų programų sąrašas

II priedas. Vertinimo balais metodika

III priedas. Programų vertinimas balais

Komisijos ir EIVT atsakymai

CAED: *Cadre de Coordination de l'Aide Externe au Développement d'Haïti* (Išorės paramos Haičio vystymuisi koordinavimo sistema)

VBFP: Vystomojo bendradarbiavimo finansinė priemonė

Vystomojo bendradarbiavimo finansinė priemonė pradėta taikyti 2007 m., ja teikiama parama pirmiausia per i) geografines programas, kuriose dalyvauja valstybės partnerės Lotynų Amerikoje, Azijoje, Centrinėje Azijoje, Artimuosiuose Rytuose ir Pietų Afrikoje, ir kurios skirtos remti veiksmus įvairiose srityse (pavyzdžiui, švietimas, sveikata, socialinė sanglauda ir užimtumas, valdymas, demokratija, žmogaus teisės, parama po krizės ir nestabilioms valstybėms) ir ii) penkias temines programas, susijusias su investavimu į žmones, aplinka ir tautų gamtos išteklių, įskaitant energiją, valdymu, nevalstybiniais subjektais ir vietos valdžios institucijomis, aprūpinimo maistu saugumo gerinimu ir bendradarbiavimu migracijos ir prieglobsčio srityse.

2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1905/2006, nustatantis vystomojo bendradarbiavimo finansinę priemonę (OL L 378, 2006 12 27, p. 41).

DIPECHO: Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinis direktorato pasirengimo nelaimėms programa Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos GD savo pasirengimo nelaimėms programą DIPECHO pradėjo 1996 m. Ji skirta pažeidžiamoms bendruomenėms, gyvenančioms pagrindiniuose pasaulio regionuose, kuriuose gali įvykti nelaimės. Paprastai DIPECHO finansuojamos programos skirtos mokymui, gebėjimams stiprinti, informuotumui didinti, ankstyvajam perspėjimui ir priemonių planavimui bei prognozavimui, finansavimą paskirstant per paramos agentūras ir nevyriausybinės organizacijas, kurios veikia atitinkamuose regionuose.

NRM: Nelaimių rizikos mažinimas

NRM – tai sisteminis nelaimės rizikos nustatymo, vertinimo ir mažinimo metodas. Juo siekiama sumažinti socialinį ir ekonominį pažeidžiamumą nelaimės atveju, taip pat pasirengti jį sukeliantiems aplinkos ir kitokiems pavojams.

ECHO: Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinis direktoratas

Jo įgaliojimai apima gyvybių gelbėjimą ir išsaugojimą, jis siekia užkirsti kelią žmonių kančioms bei jas palengvinti ir saugoti tų šalių gyventojų, kuriuos paveikė gaivalinės ar žmogaus sukeltos nelaimės, vientisumą ir žmogaus orumą. Jis teikia humanitarinę pagalbą, trumpalaikę paramą atkūrimui bei paramą nelaimių prevencijai ir pasirengimui joms.

EPF: Europos plėtros fondai

EPF yra pagrindinė priemonė Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėms (AKR valstybėms) bei užjūrio šalims ir teritorijoms (UŠT) teikti Europos Sąjungos paramą vystomajam bendradarbiavimui. 2000 m. birželio 23 d. Kotonu pasirašytas partnerystės susitarimas 20 metų laikotarpiui („Kotonu susitarimas“) yra pagrindas dabartiniams Europos Sąjungos bei AKR valstybių ir UŠT santykiams. Pagrindinis jo tikslas – mažinti ir galiausiai panaikinti skurdą.

EIVT: Europos išorės veiksmų tarnyba

EIVT buvo įsteigta 2010 m. gruodžio 1 d. EIVT kartu su atitinkamais Komisijos departamentais rengia Komisijos sprendimus dėl lėšų paskirstymo valstybėms, šalių ir regionų strategijos dokumentus bei regionų orientacines programas, o tai sudaro dalį daugumos išorės veiksmų priemonių programavimo ciklo.

EuropeAid: Vystymosi ir bendradarbiavimo generalinis direktoratas – *EuropeAid* įgyvendina įvairias Komisijos išorės pagalbos priemones, finansuojamas EPF ir iš bendrojo biudžeto (įskaitant VBFP). Beveik visas EPF intervencijas valdo *EuropeAid*.

FPI: Užsienio politikos priemonių tarnyba

FPI yra Komisijos departamentas, įsteigtas 2011 m. sausio 1 d., tiesiogiai pavaldus Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai. Išlaidos, kurias valdo FPI, daugiausia susijusios su veiksmais, įgyvendinamais pagal: a) bendrą užsienio ir saugumo politiką; b) stabilumo priemonę (SP); c) rinkimų stebėjimo misijas; d) bendradarbiavimo su pramoninėmis ir kitomis didelės pajamas gaunančiomis šalimis ir teritorijomis finansavimo priemonę.

G12: Dvylikos paramos teikėjų grupė

Dvylikos paramos teikėjų grupę (G12) sudaro Brazilija, Kanada, Prancūzija, Japonija, Norvegija, Ispanija, JAV, Amerikos valstybių plėtros bankas (AVPB), Pasaulio bankas (PB), Tarptautinis valiutos fondas (TVF), Jungtinės Tautos ir Europos Komisija. Jai pirmininkauja Jungtinių Tautų stabilizavimo misijos Haiityje (MINUSTAH) vadovo pavaduotojas, veikdamas kaip humanitarinis koordinatorius. ES delegacija pirmininkavimą *ad interim* perėmė 2013 m.

BPB: Bendra parama biudžetui

BPB programos paprastai sudaro paramos rinkinys, apimantis lėšų pervedimą, gebėjimų stiprinimo priemones, dialogą su šalimi partnere ir išmokų sąlygų nustatymą.

BVP: Bendrasis vidaus produktas

BNP: Bendrosios nacionalinės pajamos

VAT: Vidaus audito tarnyba

VAT yra Komisijos generalinis direktoratas. Jai vadovauja Komisijos vidaus auditorius ir ji atskaitinga savo Audito pažangos komitetui. Jos užduotis – nepriklausomai užtikrinti vidaus kontrolės sistemų veiksmingumą ir padėti Komisijai savo nuomonėmis, patarimais ir rekomendacijomis.

AVPB: Amerikos valstybių plėtros bankas

SP: Stabilumo priemonė

2007 m. sukurta stabilumo priemonė buvo numatyta kaip greitas ir lankstus konfliktų prevencijos mechanizmas, ji turėjusi remti politikos stabilizavimą po konflikto ir užtikrinti greitą atsigavimą po gaivalinės nelaimės. 2006 m. lapkričio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1717/2006, nustatantis stabilumo priemonę (OL L 327, 2006 11 24, p. 1).

LHAK: Laikinoji Haičio atkūrimo komisija

TVF: Tarptautinis valiutos fondas

PAVS: Pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimas

MINUSTAH: Jungtinių Tautų stabilizavimo misija Haiityje

NVO: Nevyriausybinė organizacija

OCHA: Humanitarinių reikalų koordinavimo biuras

PNV: Poreikių po nelaimės vertinimas

VFV: Viešųjų finansų valdymas

RS: Rezultatų stebėjimas

Rezultatų stebėjimo sistemą 2000 m. sukūrė *EuropeAid*, siekdamas sustiprinti paramos vystymuisi stebėjimą, vertinimą ir skaidrumą. Ji grįsta trumpais, koncentruotais išorės ekspertų vertinimais vietoje. Joje taikoma struktūruota ir nuosekli metodika, paremta penkiais kriterijais: reikalingumu, efektyvumu, rezultatyvumu, galimu poveikiu ir tikėtinu tvarumu.

PB: Pasaulio bankas

I

Haitis yra viena nestabiliausių valstybių pasaulyje, ir 2010 m. sausio 12 d. šalį sukrėtęs žemės drebėjimas smarkiai pablogino padėtį. Jis nusinešė daugybę žmonių gyvybių, sukėlė masinį sunaikinimą bei rimtų padarinių nacionalinei ekonomikai ir stipriai sumažino ir taip silpnos administracijos pajėgumą teikti gyventojams pagrindines paslaugas.

II

Audito Rūmai tikrino, ar ES parama Haičio atkūrimui po žemės drebėjimo buvo gerai suplanuota ir įgyvendinta.

III

Audito Rūmai daro išvadą, kad ES parama atkūrimui po 2010 m. žemės drebėjimo Haiityje apskritai buvo gerai suplanuota, tačiau programos nebuvo įgyvendintos pakankamai veiksmingai. Kartu su kitais paramos teikėjais Komisija, stengdamasi paremti atkūrimą, susidūrė su rimtomis kliūtimis. Jai iškilo sunkus uždavinys – organizuoti savo paramą užmezgus partnerystę su silpnomis nacionalinės valdžios institucijomis, siekiant paskatinti prisiimti politinę atsakomybę ir prisidėti prie funkcionuojančios vyriausybės kūrimo, kartu stengiantis užtikrinti paramos greitajai pagalbai teikimą. Tačiau Komisija galėjo geriau suvaldyti kai kuriuos savo kontroliuojamus veiksnius.

IV

Komisija reagavo į prioritetinius atkūrimo poreikius. Drauge su kitais pagrindiniais paramos teikėjais Komisija nustatė svarbiausius atkūrimo poreikius Haiityje po 2010 m. žemės drebėjimo ir priėmė pagrįstą bendradarbiavimo strategiją, kurioje buvo atsižvelgta į naujus iššūkius, su kuriais šalis susiduria toliau teikdama ilgalaikę paramą socialiniam ir ekonominiam vystymuisi. Darbai paramos teikėjams paskirstyti tinkamai, bet koordinavimas įgyvendinimo laikotarpiu buvo sudėtingas.

V

Nors Komisija ir įdėjo nemažai pastangų, pagalba, atkūrimas ir vystymasis nebuvo pakankamai susieti. Komisija lanksčiai taikė įvairias papildomas priemones ir sukūrė atskiras programas, kad užtikrintų pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimą. Tačiau Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinis direktoratas (ECHO) ir *EuropeAid* neturėjo aiškios bendros šalies strategijos, kaip tinkamiausiai užtikrinti savo atitinkamos veiklos sinergiją ir sklandžią sąveiką. Silpna nacionalinė administracija ir nepakankamas vyriausybės įsipareigojimas dėl reformų tapo rimtais iššūkiais siekiant veiksmingo atkūrimo ir tvaraus vystymosi sąlygų sukūrimo.

VI

Komisija nepakankamai užtikrino, kad ES parama atkūrimui būtų veiksmingai įgyvendinta. Dešimtimi iš trylikos Audito Rūmų tikrintų programų pasiekti arba tikėtina, kad buvo pasiekti, planuoti rezultatai, nors beveik visų programų įgyvendinimas vėlavo. Trimis programomis pasiekta ribota pažanga, įskaitant ir 10-tąją Europos plėtros fondo (EPF) bendros paramos biudžetui programą. Nors Komisija buvo gerai susipažinusi su sudėtingomis aplinkybėmis, ji nepakankamai valdė tam tikrą šios programos tikslų įgyvendinimui ir siekiamiems rezultatams kylančią riziką. Programų stebėjimas buvo paremtas tinkama sistema, tačiau Komisija ir Europos išorės veiksmy tarnyba (EIVT) laiku nesiėmė priemonių ES delegacijos ištekliams sustiprinti; ji neturėjo pakankamai pajėgumų vykdyti apsilankymus vietoje. Tai greitai besikeičiančioje situacijoje būtų buvę itin naudinga.

VII

Audito Rūmai rekomenduoja, kad vykstant operacijoms po nelaimės ar esant pažeidžiamumo situacijai Komisija turėtų:

- pagerinti rizikos valdymą;
- priimti bendrą strategiją, kad būtų užtikrintas pagalbos ekstremaliosios situacijos atveju, atkūrimo ir vystymosi susiejimas ir sąveika;
- teikdama paramą biudžetui sutelkti dėmesį į pagrindines viešųjų finansų valdymo (VFV) funkcijas bei reformas ir, prireikus, nustatyti trumpalaikes priemones ES lėšoms nuo iššvaistymo, nutekėjimo ir neveiksmingo panaudojimo apsaugoti;
- sukurti veiklos tęstinumo procedūras, įskaitant skubaus personalo perskirstymo nuostatas.

Haitis – nestabili valstybė

01

XVIII a. Haitis buvo didžiausias cukranendrių augintojas ir vienas turtingiausių pasaulio regionų. Tačiau nuo nepriklausomybės paskelbimo 1804 m.¹ šalį alino etniniai konfliktai, ilgi anarchijos laikotarpiai ir politikos nestabilumas. XX a.² antroje pusėje viena po kitos sekusios diktatūros buvo paženklintos nusikaltimais, represijomis ir valstybės turto grobstymu. Šiandien Haitis yra nestabili valstybė (žr. **1 langelį**).

02

Dėl nestabilios šalies politikos ir saugumo padėties 2004 m. pabaigoje buvo dislokuota Jungtinių Tautų stabilizavimo misija Haityje (MINUSTAH)³. Po riaušių dėl maisto kainų 2008 m. valstybėje nebuvo stabilios vyriausybės iki 2012 m. kovo mėn., kai Laurent Lamothe tapo ministru pirmininku. Saugumo padėtis pagerėjo, bet nusi- kalstamumas ir toliau daro neigiamą poveikį vystymuisi.

03

Haitis išlieka viena skurdžiausių šalių pasaulyje⁴. Daugiau negu pusė gyventojų⁵ gyvena itin didelio skurdo sąlygomis, už mažiau negu 1,25 JAV dolerio per dieną. Tikėtina gyvenimo trukmė yra 62 metai, 12 metų trumpesnė negu Lotynų Amerikos šalių vidurkis. Apie pusė gyventojų yra neraštingi; 20 % vaikų mityba yra nepakankama, 30 % neturi galimybės naudotis švaraus vandens šaltiniais⁶. Haityje yra didžiausias ŽIV / AIDS paplitimas visoje Lotynų Amerikoje⁷.

- 1 1791 m. Prancūzijos kolonijos vergai pradėjo sukilimą, kuris 1804 m. baigėsi nepriklausomybės paskelbimu, o po poros metų buvo įkurta pirmoji pasaulyje nepriklausoma juodaodžių vadovaujama respublika. 1844 m. sala skilo į dvi valstybes: Haitį ir Dominikos Respubliką.
- 2 Nuo 1949 m. Haitį valdė keli diktatoriai: generolas Paul Magloire, kurį pakeitė François Duvalier („Tėtušis Dokas“) ir jo sūnus Jean-Claude („Vaikutis Dokas“).
- 3 MINUSTAH neplanuoja išvykti iki 2016 m., kai misija turės būti performuota ir sustiprinta.
- 4 BNP vienam gyventojui 2012 m. Haityje (Pasaulio banko metodas „Atlas“) buvo 760 JAV dolerių, palyginti su Lotynų Amerikos ir Karibų baseino valstybių vidurkiu – 8 981 JAV doleriu.
- 5 Haitis turi beveik 10 milijonų gyventojų.
- 6 *Šaltiniai*: Pasaulio duomenų bankas (angl. *World DataBank*) – 2011 m. ir 2012 m. pasaulio vystymosi rodikliai, Jungtinių Tautų vystymo programos (JTVP) žmogaus socialinės raidos ataskaita, Centrinė Žvalgybos Valdymas (angl. *Central Intelligence Agency, CIA*) – „Pasaulio faktų knyga“ (angl. *The World Factbook*).
- 7 15–49 metų amžiaus gyventojų grupėje ŽIV paplitimas siekia 2,2 % („Ministère de la Santé Publique et de la Population, Déclaration d’Engagement sur le VIH/SIDA : Rapport de Situation Nationale“, 2012 m. kovo mėn.).

1 langelis

Pažeidžiamumo situacijos apibrėžtis

Komisijos nuomone, „pažeidžiamumą“ apibūdina silpnos arba nepajėgios struktūros ir situacijos, kuriose socialinis susitarimas sulaužytas dėl valstybės nesugebėjimo arba nenoro vykdyti pagrindinių savo funkcijų, laikytis įsipareigojimų ir prisiimti atsakomybę teikti paslaugas, valdyti išteklius, užtikrinti teisinės valstybės principų laikymąsi, sudaryti vienodas sąlygas patekti į valdžią, užtikrinti gyventojų apsaugą ir saugumą, ginti ir puoselėti piliečių teises ir laisves.

Šaltinis: COM(2007) 643 final „ES atsakas į pažeidžiamumą – veiksmai sudėtingomis sąlygomis skatinant darnų vystymąsi, stabilumą ir taiką“.

2010 m. žemės drebėjimas labai pablogino padėtį

04

Tuo metu, kai Haitis vis dar stengėsi atsigauti po 2008 m. audrų, 7,0 balų pagal Richterio skalę žemės drebėjimas, sukūręs sostinę ir jos apylinkes 2010 m. sausio 12 d. (žr. **žemėlapij**), nusinešė daugybę žmonių gyvybių ir sukėlė masinį sunaikinimą⁸. Žuvo apie 230 000 žmonių – ši nelaimė buvo tokia pat mirtina kaip ir 2004 m. cunamis Indijos vandenyne, bet susitelkusi tik vienoje valstybėje⁹. 300 000 žmonių sužeista, pusė iš jų – vaikai. Apie 1,3 milijono žmonių Port o Prense neteko namų, daugiau negu 500 000 žmonių paliko nelaimės vietą ieškodami prieglobsčio kitose šalies dalyse¹⁰. Blogos sanitarinės sąlygos, kurios gerokai suprastėjo po žemės drebėjimo, paskatino įsipliekti choleros epidemiją.

05

Daugelis viešojo administravimo pastatų, įskaitant Nacionalinius rūmus, ligonines, mokyklas ir kitas viešąsias įstaigas, buvo sugriauta, daug jų darbuotojų žuvo¹¹. Todėl Haičio vyriausybės pajėgumas teikti paslaugas labai susilpnėjo. Kadangi žemės drebėjimas sukūrė regioną, kuriame labiausiai išvystyta ekonominė veikla, jis padarė itin neigiamą poveikį bendrojo vidaus produkto (BVP) augimui¹² ir mokesčių surinkimui. Išde trūko biudžeto išteklių nacionalinėms administracinėms operacijoms atkurti ir mokėti valstybės tarnautojams.

ES delegacija taip pat smarkiai nukentėjo

06

Žemės drebėjimas labai pakenkė ES delegacijai: vienas darbuotojas žuvo, delegacijos vadovui prirėkė hospitalizavimo, didžioji personalo dalis patyrė traumas ar turėjo kitokių psichologinių problemų. Per 48 valandas po nelaimės 30 pareigūnų buvo evakuoti į Briuselį arba Dominikos Respubliką. ES delegacijos pastatas buvo nebetinkamas naudoti, ryšys su Briuseliu buvo kone neįmanomas. Daug bylų sugadinta arba prarasta.

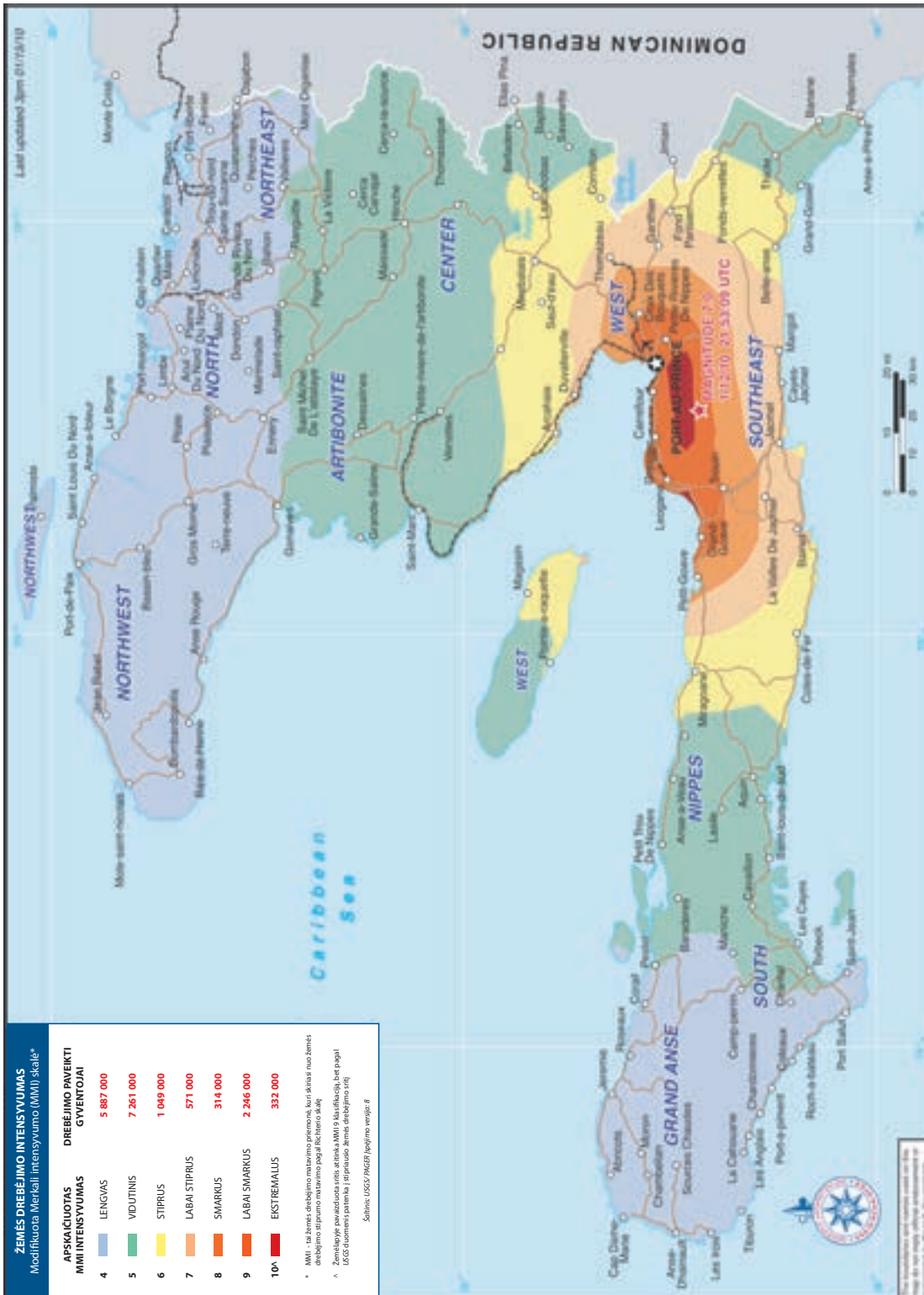
07

Kai kurie pareigūnai sugrįžo į Haitį po kelių savaitių, tačiau dėl daugelio vadovaujamyjų pareigų pasikeitimų ir ilgų laikotarpių be delegacijos vadovo ES delegacijos veiklos pajėgumams ilgą laiką buvo smarkiai pakenkta.

- 8 2010 m. sausio 12 d. nuo žemės drebėjimo nukentėjo Port o Prenso, Leogano ir Žakmelio miestai, nuostolių patyrė uostas, oro uostas, apgadinti pagrindiniai keliai.
- 9 Nuolatinio agentūrų bendradarbiavimo komiteto įvertinimas Haiityje tikruoju laiku: 3 mėn. po žemės drebėjimo; 2010 08 31.
- 10 Poreikių po nelaimės vertinimas (2010 m. kovo mėn.).
- 11 Pagal vyriausybės vertinimus 105 000 namų buvo sugriauta, 208 000 namų apgadinta, 60 % ligoninių Port o Prense ir jo apylinkėse bei 5 000 mokyklų virto griuvėsiais. Nuo žemės drebėjimo nukentėjo beveik 3 milijonai žmonių. Bendra piniginė žala įvertinta 7,8 milijardo JAV dolerių, tai prilygsta visam Haičio 2009 m. BVP.
- 12 Po palyginti stabilaus augimo laikotarpio 2005–2009 m. BVP dėl žemės drebėjimo sumažėjo 5,4 %.

Žemėlapis

2010 m. sausio 12 d. žemės drebėjimo paveikta sritis

Šaltinis: Jungtinių Amerikos Valstijų tarptautinio vystymosi agentūra (USAID).

Nors ir sulaukta tarptautinio atsako, atkūrimas buvo sunkus uždavinys

08

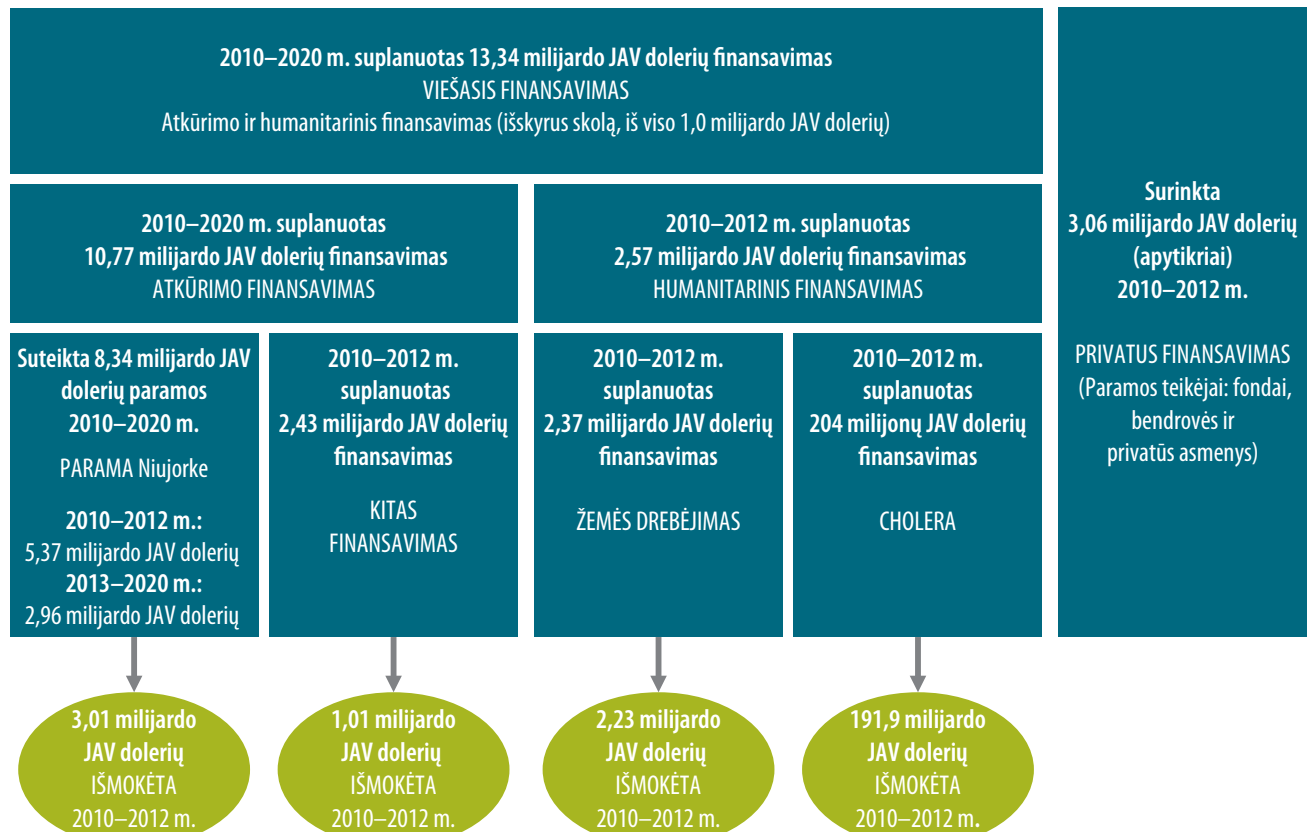
Iškart po nelaimės keletas šimtų tarptautinių organizacijų, šalių ir pavienių asmenų iš viso pasaulio reagavo į skubios humanitarinės pagalbos poreikį¹³. Jungtinių Tautų (JT) humanitarinių reikalų koordinavimo biuras (OCHA)

paskelbė skubios pagalbos prašymą ir per 72 valandas buvo surinkta 575 milijonai JAV dolerių. Iki 2012 m. pabaigos viešojo sektoriaus paramos teikėjai išmokėjo 2,23 milijardo JAV dolerių humanitarinės pagalbos ir dar 192 milijonai JAV dolerių buvo skirta kovai su choleros protrūkiu (žr. **diagramą** toliau). Be to, maždaug 3 milijardus JAV dolerių JT agentūroms ir nevyriausybiniams organizacijoms (NVO) suteikė privatūs paramos teikėjai¹⁴.

- 13 Seniai Haiityje įsikūrusios tarptautinės organizacijos (Raudonojo Kryžiaus judėjimas ir pagrindinės NVO) galėjo nedelsdamos suteikti pagalbą, o iki 2010 m. gegužės mėn. humanitarinę pagalbą suteikė daugiau negu 1 000 tarptautinių organizacijų.
- 14 Specialiojo pasiuntinio Haičiui biuras. 2012 m. gruodžio mėn. svarbiausi faktai.

Diagrama

Haičio paramai nuo 2012 m. gruodžio mėn. surinktos ir išmokėtos lėšos

Šaltinis: Specialiojo pasiuntinio Haičiui biuras, remdamasis paramos teikėjų ataskaitomis ir viešai prieinamais duomenimis.

09

Siekdamos suteikti tarptautinę paramą šalies atstatymui ir tolesniam vystymuisi JT 2010 m. kovo 31 d. Niujorke surengė tarptautinę paramos teikėjų konferenciją „Naujos Haičio ateities link“¹⁵. Paramos teikėjai susitarė paremti vyriausybės „Plan d’Action pour le Relèvement et le Développement National d’Haïti“¹⁶ (PARDH) ir teikti paramą vidutinės trukmės ir ilgalaikiam atkūrimui, kad būtų „geriau atstatyta“. Konferencijoje 55 paramos teikėjai įsipareigojo skirti 5,37 milijardo JAV dolerių 2010–2012 m. laikotarpiui ir dar 2,96 milijardo 2013 m. ir vėlesniam laikotarpiui. Be to, kelios šalys panaikino iš viso 1 milijardą JAV dolerių Haičio skolos¹⁷.

10

Pagrindinė paramos teikėja buvo Europos Sąjunga (ES). Ji suteikė vienkartinę 1,23 milijardų eurų paramą. Tai apėmė Komisijos (460 milijonų eurų)¹⁸, 18 valstybių narių ir Europos investicijų banko¹⁹ paramą šalies atkūrimui ir vystymuisi. Komisija teikė paramą ir per savo Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinį direktoratą (ECHO). 2010–2013 m. iš viso buvo skirta 232 milijonai eurų²⁰.

11

Nors buvo suteikta didžiulė finansinė parama ir įdėta tarptautinių pastangų, šalis vis dar patiria didelių sunkumų. Išvalyti nuolaužas užtruko pernai ilgai ir tai, be kita ko, taip pat paveikė atstatymo greitį²¹. 2013 m. pabaigoje apie 210 000 žmonių vis dar gyveno palapinių stovyklose ir nė vienas iš sugriuvusių ministerijų pastatų dar nebuvo iki galo atstatytas. Atkūrimui trukdo struktūrinės problemos, kurių šalyje buvo apstu ir iki 2010 m. Beveik nefunkcionuojantis viešasis administravimas vis dar yra didžiausia kliūtis teikti paslaugas tokiuose sektoriuose kaip sveikatos apsauga, švietimas ir vandens sektoriaus bei sanitarija. Dėl silpno viešųjų finansų valdymo sunku optimizuoti išteklių panaudojimą ir užkirsti kelią sukčiavimui ir korupcijai. Dėl nesamo žemės registro kylantys ginčai dėl atitinkamų žemės sklypų kliudo atstatymo procesui. Itin didelis žemės ūkio sektoriaus pažeidžiamumas dėl dažnų gamtinių pavojų ir menkas finansavimas kenkia maisto pramonei²².

- 15 Nacionalinio Haičio atkūrimo ir vystymosi veiksmų planas.
- 16 Pagrindinis PARD principas buvo ne tiesiog atkurti padėtį tokią, kokia ji buvo iki žemės drebėjimo, bet pasinaudoti proga ir atstatant pašalinti pagrindines praeities ir dabarties pažeidžiamumo priežastis.
- 17 Tarp šių šalių buvo ir Belgija, Vokietija, Airija, Prancūzija, Italija, Nyderlandai, Suomija ir Švedija.
- 18 Ši parama, sudaryta daugiausia iš Europos plėtros fondo išmokų, vėliau buvo padidinta iki 522 milijonų eurų.
- 19 Išmokų pasiskirstymą pagal šalį ir (arba) instituciją žr. http://www.lessonsfromhaiti.org/download/International_Assistance/5-ny-pledge-total.pdf.
- 20 Europos Komisijos atsakas dėl humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos Haiityje. Dveji metai po žemės drebėjimo (2012 m.); ECHO faktai apie Haiitį. 2013 m. balandžio mėn.
- 21 Žr., pavyzdžiui, „Nuo pagalbos iki atkūrimo: parama geram valdymui Haiityje po žemės drebėjimo“, Oxfam, 2011 m. Vienas pagrindinių kritinių klausimų buvo lėtas nuolaužų šalinimo procesas.
- 22 Dėl keleto nelaimių, kurias Haitis patyrė 1996–2010 m., šalis jau prieš žemės drebėjimą kentė nuo užsitęsusių krizės – 57 % gyventojų neturėjo pakankamai maisto.

12

Audito Rūmai tikrino, ar ES parama Haičio atkūrimui buvo gerai suplanuota ir įgyvendinta. Auditas sutelkė dėmesį į tris pagrindinius klausimus:

- a) Ar Komisija reagavo į prioritetinius atkūrimo poreikius?
- b) Ar Komisija užtikrino pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimą?
- c) Ar Komisija užtikrino, kad ES parama atkūrimui būtų veiksmingai įgyvendinta?

13

Auditas apėmė 2010–2013 m. ECHO, Vystymosi ir bendradarbiavimo generalinio direktorato (*EuropeAid*) ir Užsienio politikos priemonių tarnybos (FPI) Haičiui suteiktą paramą.

14

Auditas buvo atliekamas 2013 m. gegužės–lapkričio mėn. ir apėmė:

- a) 10-osios EPF šalių bendradarbiavimo strategijos ir kitų svarbiausių politikos dokumentų peržiūrą;
- b) pokalbius su Komisijos ir Europos išorės veiksnių tarnybos (EIVT) pareigūnais Briuselyje;

- c) vizitą į Haitį 2013 m. rugpjūčio 26 d.–rugsėjo 6 d., kurio metu vyko pokalbiai su ES delegacijos darbuotojais, Haičio valdžios institucijų atstovais, pagrindiniais tarptautinio vystymosi partneriais, NVO ir pilietinės visuomenės organizacijomis, taip pat buvo tikrinami projektai vietoje.

15

Į auditą buvo įtraukta 13-os ES finansuojamų programų, skirtų paramai teikti ir nelaimės rizikai mažinti, peržiūra (žr. **I priedą**). Finansišškai imtis atspindi apie du trečdalius Komisijos įsipareigojimų tose dviejose srityse²³. Septynios ECHO finansuojamos programos buvo įgyvendintos būsto (pastogės), vandens, sanitarijos, pasirengimo nelaimėms ir maisto srityse Port o Prense, Peti Goave, Leogane ir Žakmelyje. Trys *EuropeAid* finansuotos programos buvo susijusios su bendra parama biudžetui (BPB), gyvenamųjų vietovių atstatymu ir apsirūpinimo maistu saugumo gerinimu Artibonito regione. Trys FPI programos buvo skirtos Haičio administracijos pasirengimo krizėms atkūrimui.

16

Peržiūros metu dėmesys buvo telkiamas į šių programų reikalingumą, planą ir rezultatus; jos buvo įvertintos balais taikant atitinkamus kriterijus pagal Komisijos rezultatų stebėjimo (RS) metodiką (žr. **II** ir **III priedus**)²⁴.

- 23 2010 m. vasario mėn.–2012 m. gruodžio mėn. atkūrimo ir nelaimių rizikos mažinimo srityse Komisija skyrė 202 milijonus eurų. Bendra nurodytų programų vertė siekė 141 milijoną eurų. 81,1 milijono eurų iš šios sumos buvo išmokėta 2013 m. gruodžio 31 d. (žr. **III priedą**).
- 24 Šiose pastabose minint programas, nuoroda į jų numerį teikiama **I** ir **III prieduose**.

17

Rengdamiesi auditui auditoriai vadovavosi standartais, gairėmis ir gerąja patirtimi, kuriuos sukūrė INTOSAI atskaitomybės už paramą, susijusią su nelaimėmis, ir jos audito darbo grupė²⁵. Jie ypač atsižvelgė į ISSAI 5510 (Nelaimių rizikos mažinimo auditas) ir ISSAI 5520 (Paramos, susijusios su nelaimėmis, auditas, siekiant surinkti tinkamas žinias apie nelaimės valdymo ciklą, nustatyti riziką, kylančią paramos, susijusios su nelaime, valdymui, ir sukurti audito programą).

25 5500 serijos Tarptautiniai aukščiausiųjų audito institucijų standartai (ISSAI), susiję su paramos po nelaimės auditu, buvo paskelbti 2013 m. spalio mėn. (žr. www.issai.org).

Komisija reagavo į prioritetinius atkūrimo poreikius

18

Audito Rūmai tikrino, ar Komisija tinkamai nustatė atkūrimo poreikius, sukūrė pagrįstą bendradarbiavimo strategiją ir užtikrino tinkamą pastangų koordinavimą bei paskirstė darbus pagrindiniams vykdytojams.

Atkūrimo poreikiai buvo tinkamai nustatyti

19

ES parama atkūrimui po žemės drebėjimo buvo grįsta tinkamu poreikių įvertinimu, dėl kurių susitarė ekspertai, pagrindiniai paramos teikėjai ir Haičio vyriausybė. Iškart po žemės drebėjimo ECHO ekspertai atliko preliminarų daugelio sektorių poreikių įvertinimą. 2010 m. sausio mėn. pabaigoje bendra Komisijos, Belgijos, Prancūzijos ir Ispanijos ekspertų komanda įvertino poreikius infrastruktūros, viešųjų finansų valdymo, valdymo, teisingumo ir saugumo bei socialinių paslaugų (ypač švietimo) srityse.

20

Komisija taip pat parėmė poreikių po nelaimės vertinimą²⁶, kuriuo buvo siekiama sukurti vystymosi ir augimo sistemą²⁷. Tai buvo nacionalinio atkūrimo ir vystymosi veiksmų plano pagrindas, kurį Haičio vyriausybė pristatė 2010 m. kovo 31 d. vykusioje tarptautinėje konferencijoje Niujorke.

21

Svarbiausi atkūrimo poreikiai buvo susiję su būstu ir miesto atstatymu, vandeniu, sanitarija ir higiena, sveikata, apsirūpinimo maistu saugumu ir švietimu. Parama buvo reikalinga ir valdymui, viešųjų finansų valdymui ir administracijos stiprinimui kuriant sistemas ir politikos priemones, kuriomis būtų užtikrinta, kad pagrindinės paslaugos būtų teikiamos tinkamai ir tvariai. Trūkstant viešojo sektoriaus išteklių, laikyta, kad parama biudžetui yra svarbiausia siekiant iš naujo paskatinti pagrindinių valstybės funkcijų atkūrimą labai pažeidžiamomis, po nelaimės vyraujančiomis aplinkybėmis. Vyriausybė ir ekonomikos valdymą remiantys paramos teikėjai susitarė dėl viešųjų finansų valdymo silpnų sričių nustatymo ir prioritetinių priemonių veiksmų plano²⁸.

Numatyta tinkama ES paramos atkūrimui strategija

22

Remdamasi pirmiau nurodytais vertinimais ir vyriausybės prašymais, Komisija patikslino 10-ojo EPF šalių bendradarbiavimo strategiją su Haičiu²⁹. Patikslintos bendradarbiavimo strategijos tikslas buvo tęsti paramą ilgalaikiam socialiniam ir ekonominiam vystymuisi siekiant panaikinti skurdą ir kartu reaguoti į atkūrimo po žemės drebėjimo reikmes. Joje buvo išlaikyti tie patys tiksliniai sektoriai (infrastruktūra, valdymas ir parama biudžetui), bet finansinė parama buvo gerokai padidinta. Programinės paramos suma (A paketas) buvo padidinta 100 milijonų eurų ir dabar siekė 391 milijonus eurų, o nenumatytiems atvejams, pavyzdžiui, pagalbai ekstremaliosios situacijos atveju, skirta suma (B paketas) buvo padidinta nuo 13,6 iki 73,6 milijono eurų. Pagal programinę paramą sektoriams skirtos sumos buvo patikslintos, jos pateiktos **lentelėje**.

- 26 Poreikių po nelaimių vertinimas finansuotas pagal Pasaulinę nelaimių mažinimo ir atkūrimo priemonę (PNMAP), finansinę paramą suteikė Komisija ir Australija, Liuksemburgas, Norvegija, Švedija ir Šveicarija. Vertinime dalyvavo apie 250 nacionalinių ir tarptautinių ekspertų bei NVO ir Haičio pilietinės visuomenės atstovų. Vertinimas apėmė aštuonias sritis: valdymą, gamybą, socialinius sektorius, infrastruktūrą, regioninį vystymąsi, aplinkos ir nelaimių rizikos valdymą, taip pat ir susijusias temas, įskaitant lyčių lygybę, jaunimą ir pažeidžiamas gyventojų grupes.
- 27 Ekspertai nutarė, kad per trejus metus reikės 11,5 milijardo JAV dolerių: 50 % socialiniams sektoriams, 17 % infrastruktūrai, 15 % aplinkosaugos ir nelaimių rizikos valdymui, o likusi suma – gamybos sektoriams, valdymui ir susijusiems aspektams (lyčių lygybei, jaunimui, pažeidžiamoms gyventojų grupėms).
- 28 Koordinavimo grupėje („Cadre de Partenariat pour l'Appui Budgétaire“, įsteigtoje 2009 m. vasario 27 d.) 2010 m. gegužės mėn. paramos biudžetui teikėjai susitarė dėl prioritetinių veiksmų plano, siekiami pagerinti finansų kontrolę ir pradėti reformas, ir dėl pagrindinių rodiklių matricos vertinant pažangą tose srityse.
- 29 Vyriausybė pageidavo išlaikyti pirminės 10-osios EPF bendradarbiavimo strategijos bendrą kryptį, kuri ir toliau buvo susijusi su parama ilgalaikiam vystymuisi. Be to, visiems paramos teikėjams dėmesį sutelkus į regioną, kuriam žemės drebėjimas padarė tiesioginį poveikį, buvo nuspręsta, kad labai svarbu toliau teikti paramą ir likusiai šalies daliai.

Patikslintos sumos sektoriams pagal 10-ojo EPF programinę paramą po žemės drejbėjimo

Patikslinta suma (milijonais eurų)

Sektorius	Pradinė suma	Patikslinta suma
Pagrindiniai sektoriai	259	349
Infrastruktūra	175	245
Valdymas	36	27
Bendra parama biudžetui (BPB)	48	77
Kita	32	35
Rezervas	0	7
IŠ VISO	291	391

Šaltinis: 2008–2013 m. šalies strategijos dokumentas (ŠSD) / nacionalinė orientacinė programa (NOP) ir patikslintas 2011–2013 m. ŠSD / NOP.

23

Dėl infrastruktūros pažymėtina, kad keliai liko pagrindinė ES paramos sritis, tačiau buvo pridėtas ir miesto atstatymas (įskaitant būstą) pagal PARDH. Valdymo sektoriuje buvo išlaikyta parama valstybės pajėgumams decentralizuoti ir stiprinti, bet kaip papildomos prioritetinės sritys buvo pridėti žemės registro sukūrimas ir nelaimių rizikos mažinimas (NRM). Bendra parama biudžetui (BPB) padidinta siekiant padėti atkurti viešąsias paslaugas, pradėti rekonstrukcijos programą ir paremti vystymosi ir augimo strategijas ekonomikos valdymo reformomis. Didelį finansavimą (43,6 milijono eurų) buvo galima suteikti iš ES bendrojo biudžeto maistui, žemės ūkiui ir nelaimių rizikos mažinimui³⁰.

24

Audito Rūmų tikrintos programos iš esmės atspindėjo Komisijos priimtą strategiją. Planuojant atskiras programas, konkretūs poreikiai Komisijos remiamose srityse buvo įvertinti teisingai (žr. **III priedą** „Reikalingumas“).

30 Žemės ūkio srityje didelis finansavimas 2011–2012 m. buvo suteiktas per temines apsirūpinimo maistu saugumo programas ir maisto priemonę (iš viso 23,6 milijono eurų) bei Tūkstantmečio vystymosi tikslo iniciatyvą (20 milijonų eurų apsirūpinimo maistu saugumui pagerinti). Pasirengimas nelaimėms buvo paremtas DIPECHO programomis, stabilumo priemone, jį parėmė ir ES valstybės narės.

Komisija ir kiti pagrindiniai paramos teikėjai tinkamai pasidalijo darbus, tačiau koordinavimas įgyvendinimo laikotarpiu buvo sudėtingas

25

Haitis buvo pasirinktas kaip valstybė, kurioje pirmiausia bus įgyvendinamas bendrasis ES programavimas (žr. **2 langelį**) pagal 10-ojo EPF bendradarbiavimo strategiją. Kaip minėta pirmiau, patikslintą 10-ojo EPF bendradarbiavimo strategiją taip pat parengė Komisija, bendradarbiaudama su Haityje veikiančiomis ES valstybėmis narėmis (Vokietija, Prancūzija ir Ispanija) bei kitais pagrindiniais paramos teikėjais. Tai sudarė sąlygas veiksmingai pasidalyti darbus. Jeigu Prancūzija ir Ispanija daugiausia veiklos vykdė pietinėje šalies dalyje, o JAV – šiaurinėje, ES parama buvo sutelkta į centrinį Artibonito regioną. Be to, Port o Prensas ir kiti miestai, kuriems žemės drebėjimas padarė poveikį, buvo padalyti į zonas, kuriose veikė atskiri paramos teikėjai ir jų įgyvendinimo partneriai.

26

Tačiau programų įgyvendinimo laikotarpiu kasdienis Komisijos ir kitų paramos teikėjų koordinavimas buvo sudėtingas:

- a) OCHA vadovaujamo humanitarinės pagalbos koordinavimo mechanizmo³¹, kuriame aktyviai dalyvavo ECHO, veiksmingumas nebuvo didelis. Pagrindinės priežastys buvo jo sudėtingumas, labai didelis humanitarinės veiklos vykdytojų skaičius su skirtingais veiklos metodais, kai kurių valstybių paramos teikėjų nenoras kartu dirbti, kalbiniai sunkumai³² ir tai, kad susitikimai buvo organizuojami JT karinėje bazėje³³. Be to, tarpsektorinis darbo grupių koordinavimas buvo silpnas, nes trūko įgudusių strategiškai mąstančių koordinatorių, turinčių darbo lengvinimo įgūdžius³⁴.

31 Šio koordinavimo mechanizmo pagrindą sudarė sektorių darbo grupės, vadinamieji „klasteriai“. Klasteriai – tai tarptautinių veiklos vykdytojų, nacionalinės ir vietos valdžios institucijų bei pilietinės visuomenės partnerystės bendrijos. Jie buvo sukurti, kai sektoriuose egzistavo aiškūs humanitariniai poreikiai, sektoriuose buvo daug veiklos vykdytojų ir nacionalinės valdžios institucijoms reikėjo koordinacinės paramos. Iki 2012 m. buvo 11 veikiančių klasterių. Nuo tada 7 iš jų palaipsniui buvo uždaryti, iš dalies dėl perėjimo prie vystymosi, bet ir dėl smarkiai sumažėjusių finansinių išteklių humanitarinei veiklai šalyje.

32 Daug susitikimų vyko ir dokumentai buvo rengiami anglų kalba. Tai apribojo kai kurių vietos NVO dalyvavimo galimybes.

33 Kai kurios organizacijos atsisakė būti karinėse teritorijose dėl ideologinių įsitikinimų, kitos – daugiausia mažesnės – vietos NVO nebuvo įleidžiamos. Patalpos būdavo perpildytos ir kai kuriais klausimais buvo sudėtinga rasti bendrą poziciją.

34 „OCHA reagavimo į žemės drebėjimą Haityje vertinimas“, 2011 m., p. 10–11 (<http://hhi.harvard.edu/sites/default/files/ln%20Line%20Images/programs%20-%20hum%20effectiveness%20-%20earthquake%20-%20evaluation.pdf>).

Bendras ES programavimas

Bendro ES programavimo tikslas – koordinuoti paramos teikėjų darbą šalies viduje pagal bendrą paramos sistemą, kai kiekvienas jų specializuojasi toje srityje, kurioje gali daugiausia nuveikti. Taip galima sumažinti paramos fragmentiškumą ir paskatinti savarankiškus vietos atstovų veiksmus, tarpusavio susiderinimą ir darnią veiklą, kartu gerinant ES darbo pobūdį ir sudarant sąlygas Europos paramos teikėjams veikti išvien.

Šaltinis: ES Komisija, „Bendras daugiamečių programavimas“, galutinė ataskaita (2010 m.).

- b) Paramos vystymuisi koordinavimo mechanizmai, buvę jau prieš žemės drebėjimą, taip pat yra sudėtingi ir į juos įsitraukę daug suinteresuotųjų šalių (vyriausybė, paramos teikėjai, tarptautinės NVO, JT agentūros ir t. t.), turinčių skirtingus įgaliojimus³⁵. Pagrindiniai tarptautiniai paramos teikėjai yra susibūrę į dvylikos paramos teikėjų grupę (G12). Sektorių lygmeniu koordinavimo mechanizmai buvo naudingi pasidalijant darbus ir keičiantis informacija, tačiau to nepakako veiksmams suderinti ar sektorių politikai nustatyti³⁶.
- c) Dėl prarastų nacionalinės administracijos institucinių pajėgumų, vyriausybės lėtai priimamų sprendimų, netinkamos komunikacijos, riboto pilietinės visuomenės įsitraukimo ir vadovavimo įgūdžių trūkumo Laikinoji Haičio atkūrimo komisija (LHAK) (žr. **3 langelis**) nepajėgė veiksmingai koordinuoti³⁷ gerokai padidėjusios paramos teikėjų paramos po žemės drebėjimo. 2012 m. lapkričio mėn. vyriausybė pradėjo taikyti naują koordinavimo

sistemą, JT ir G12 turėjo perduoti vadovavimą paramos koordinavimui Haičio valdžios institucijoms: „Cadre de Coordination de l’Aide de Externe au Développement d’Haïti“³⁸ (CAED). Tačiau CAED tuo metu dar negalėjo parengti strateginių gairių dėl tarptautinės paramos atstatymo pastangoms³⁹.

27

Dėl biudžeto paramos pažymėtina, kad įsteigtoje koordinavimo grupėje⁴⁰ paramos teikėjai 2010 m. gegužės mėn. susitarė dėl prioritetinių veiksmų plano⁴¹, skirto pagerinti finansų kontrolę ir pradėti reformas, ir dėl pagrindinių rodiklių matricos vertinant pažangą⁴². Šis bendras įvertinimas taip pat sudarė galimybę atitinkamose jų programose pritaikyti techninės paramos komponentus, siekiant užtikrinti, kad jos papildytų viena kitą. Tačiau šios gero koordinuoto stebėjimo ir politinio dialogo su nacionalinės valdžios institucijomis perspektyvos įgyvendinimo laikotarpiu palaipsniui išnyko (žr. 63 dalį).

- 35 Agentūrų bendradarbiavimo įvertinimas tikroju laiku Haiityje: 3 mėn. po žemės drebėjimo (2010 m.).
- 36 Specialiojo pasiuntinio Haičiui biuras „Ar parama pakito? Sunkumų kelianti parama Haičiui iki ir po žemės drebėjimo“, 2011 m. birželio mėn. p. 8. (http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/has_aid_changed_en.pdf).
- 37 Žr., pavyzdžiui, „L’aide française à Haïti après le séisme du 12 janvier 2010“, Cour des comptes (2013 m. sausio mėn.) ir „Nuo pagalbos iki atkūrimo: parama geram valdymui Haiityje po žemės drebėjimo“, Oxfam, 2011 m.
- 38 Išorės pagalbos teikiant paramą Haičio vystymuisi koordinavimo sistema.
- 39 CAED susitikimai buvo nereguliarūs, o Audito Rūmų atstovų vizito metu sektorių darbo grupių įgaliojimai dar buvo rengiami.
- 40 „Cadre de Partenariat pour l’Appui Budgétaire“ (CPAB) formaliai įsteigta 2009 m. vasario 27 d., jos pirmininkas – finansų ministras.
- 41 Jame labiausiai remtasi 2007 m. parengtos Pasaulio banko Viešųjų išlaidų ir finansinės atskaitomybės apžvalgos 2009 m. redakcijoje pateiktomis TVF rekomendacijomis.
- 42 Jie iš esmės susiję su BPB bendrosiomis sąlygomis, t. y. patenkinama pažanga, susijusia su i) sustiprinta makroekonominio stabilumo sistema, ii) reforma siekiant pagerinti viešųjų finansų valdymą (VfV), iii) atkūrimo ir vystymosi strategijų įgyvendinimu.

Laikinoji Haičio atkūrimo komisija

Apie LHAK įkūrimą buvo pranešta per tarptautinę paramos teikėjų konferenciją „Naujos Haičio ateities link“ Niujorke ir formaliai 18 mėnesių laikotarpiui ji buvo įsteigta 2010 m. balandžio mėn. LHAK vaidmuo buvo prižiūrėti nacionalinio atkūrimo ir vystymosi veiksmų planą bei valdyti vyriausybės ir tarptautinės bendruomenės Haičio atstatymo fonde sutelktas lėšas. LHAK pirmininkavo Haičio ministras pirmininkas ir Bilas Klintonas, buvęs JAV prezidentas.

Nors Komisija ir įdėjo nemažai pastangų, pagalba, atkūrimas ir vystymasis nebuvo pakankamai susieti

28

Audito Rūmai tikrino, ar Komisija: i) lanksčiai taikė įvairias priemones, ii) tinkamai koordinavo ECHO ir *EuropeAid* veiklą ir iii) atsižvelgė į pagalbą, atkūrimo ir vystymosi susiejimą planuodama ir įgyvendindama ES atkūrimo programas.

29

Pagrindiniai ES paramos Haičiui po žemės drebėjimo tikslai – teikti pagalbą, atkurti sunaikintą infrastruktūrą ir pagrindines viešųjų paslaugų funkcijas bei sukurti tvaraus vystymosi sąlygas. Todėl pagalbą, atkūrimo ir vystymosi susiejimas ES ir Haičio bendradarbiavime po nelaimės nuo 2010 m. buvo strategiškai svarbus klausimas (žr. **4 langelį**).

Komisija lanksčiai taikė įvairias priemones

30

EuropeAid programavimas ir programų rengimas apima diskusijas su nacionalinės valdžios institucijomis ir koordinavimą su kitais paramos teikėjais. Turint galvoje didžiulį parengiamąjį darbą, kurį turi atlikti Komisija ir EIVT, šis procesas negali būti skirtas reaguoti į greitai kintančius poreikius, su kuriais susiduriama esant krizei. Tačiau, nors priimti patikslintą 10-ojo EPF bendradarbiavimo strategiją po žemės drebėjimo užtruko dvejus metus⁴³, bendra jos kryptis buvo nustatyta palyginti greitai, todėl atsirado galimybė sumažinti atkūrimo programų pradžios vėlavimą.

43 Patikslintas šalies strategijos dokumentas buvo pasirašytas 2012 m. kovo mėn.

Pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimas

Pagalbos po nelaimės esmė – teikti skubią trumpalaikę humanitarinę pagalbą, skirtą žmonių, susiduriančių su rimtais gaivalinių nelaimių ar smurtinių konfliktų sukeltais sunkumais, gyvybėms gelbėti ir išsaugoti. Atkūrimo operacijos skirtos tam, kad prie jų būtų palaipsniui pereita nuo pagalbą iškart po nelaimės ir kad būtų stabilizuota ekonominė ir socialinė padėtis padedant nukentėjusiems atstatyti infrastruktūrą, pagerinti paslaugas ir sustiprinti institucijas, sudarysiančias sąlygas deramai pereiti prie vystomojo bendradarbiavimo. Pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimas apima priemones ir veiksmus, skirtus spragoms pašalinti ir (arba) trumpalaikės ir ilgalaikės pagalbos sąveikai sustiprinti.

Šaltinis: 1996 m. balandžio 30 d. Komisijos komunikatas dėl pagalbą, atkūrimo ir vystymosi susiejimo, COM(96) 153 final; 2001 m. balandžio 23 d. Komisijos komunikatas dėl pagalbą, atkūrimo ir vystymosi susiejimo: vertinimas, COM(2001) 153 final; 2012 m. spalio 30 d. Komisijos komunikatas dėl ES požiūrio į atsparumą: per apsirūpinimo maistu saugumo krizes įgyta patirtis, COM(2012) 586 final.

31

Kartu su *EuropeAid* į atkūrimo veiklas buvo įtrauktas ir ECHO. Jeigu 2010 m. ECHO suteikta humanitarinė pagalba buvo nukreipta į neatidėliotinus poreikius (įskaitant nuolaužų šalinimą, plastikinėmis plėvėmis dengtų stovyklaviečių įrengimą, vandens tiekimą, sanitariją bei maisto paskirstymą šalies viduje perkeltiems asmenims), 2011 m. ir 2012 m. pagalba buvo skirta vėlesniam negu pagalbos ekstremaliosios situacijos etapui. Ji apėmė nelaimių rizikos mažinimą⁴⁴ ir buvo skirta perkėlimui⁴⁵, daugiausia laikinų pastogių, tualetų bei sanitarinių sistemų statybai ir mokamo darbo programoms organizuoti. Šiuos veiksmus ECHO vykdė kaip trumpalaikę paramą atkūrimui, kad būtų užpildytos spragos, kol bus parengti vystymosi partnerių ilgalaikiai atkūrimo projektai⁴⁶.

32

Toliau pratęsti ECHO pasirengimo nelaimėms programą (DIPECHO) Komisija taip pat pasitelkė lankstesnę, FPI valdomą stabilumo priemonę (SP). Ji buvo skirta perėjimui prie atkūrimo ir vystymosi palengvinti, padedant žmonėms stiprinti jų gebėjimus įveikti nelaimės per didelio masto viešąsias ir mokyklų informavimo kampanijas ir nedidelio masto poveikio mažinimo priemones bei savanorių civilinės saugos mokymą⁴⁷.

Koordinavimas Komisijos viduje nebuvo tinkamiausias

33

Komisija sukūrė krizių platformą, kurią sudarė reguliarūs *EuropeAid*, ECHO, Komisijos generalinio sekretoriato ir ES valstybių narių susitikimai, skirtą ES reagavimui koordinuoti pirmosiomis keliomis savaitėmis po žemės drebėjimo. ECHO ir ES delegacija taip pat reguliariai keitėsi informacija (pavyzdžiui, apie šalies viduje perkeltų žmonių poreikius stovyklavietėse ir laikinosiose pastogėse) ir palaikė ryšį su FPI dėl DIPECHO programos, kad būtų užtikrinta tvirta sąsaja su kitomis NRM veiklomis. Tarp Komisijos departamentų buvo reguliariai organizuojami šalių grupių susitikimai⁴⁸. Šie koordinavimo mechanizmai padėjo lengviau įvertinti poreikius ir tinkamai nustatyti prioritetus.

34

EuropeAid kaimynystės atstatymo ir vystymosi programa (9 programa) buvo išplėsta ir į ją buvo įtraukti papildomi Port o Prenso rajonai. Siekdamas užtikrinti ankstesnių ECHO projektų tęstinumą, *EuropeAid* vadovavosi samprata „tas pats partneris toje pačioje srityje“, pagal kurią turėjo būti samdomi ECHO įgyvendinimo partneriai, kurie dirbo atitinkamame rajone ir humanitarinės pagalbos etape, taip pasinaudojant jų vertinga praktine patirtimi atitinkamomis aplinkybėmis⁴⁹.

- 44 Iš viso 5,5 milijono eurų; 3 milijonai eurų iš 2011 m. humanitarinės pagalbos įgyvendinimo plano Haiityje ir 2,5 milijono eurų iš DIPECHO programos Karibų baseino regione, kuris nebuvo susijęs su reagavimu į žemės drebėjimą.
- 45 ECHO pagalba 2012 m. buvo sutelkta į perkėlimą (20,25 milijono eurų), choleros protrūkio malšinimą (3 milijonai eurų), reagavimą į nelaimės, tokias kaip tropinė audra „Izaokas“ ir uraganas „Sandy“ (9 milijonai eurų), ir nelaimių rizikos mažinimui (2 milijonai eurų).
- 46 Tai atitinka Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 6/2008 dėl Europos Komisijos paramos atkūrimui po cunamio ir uragano „Mičo“ pateiktą 1 rekomendaciją, susijusią su skubiu atkūrimo programų sukūrimu (<http://eca.europa.eu>).
- 47 „DIPECHO tyrimas: geresnei strategijai ir požiūriui pritaikyta patirtis“, konsorciumas INSPIRE, 2013 m. kovo mėn., p. 11 ir p. 19 (http://ec.europa.eu/echo/files/policies/dipecho/reports/LL_improved_strategy_approach_March2013.pdf).
- 48 Vienas iš rezultatų buvo sprendimas vykdyti atstatymo programas nelaimės paveiktų sričių kaimynystėje.
- 49 Pavyzdžiui, NVO koncernas „Concern Worldwide“ įgyvendino taikos stiprinimo projektą, kuris buvo finansuojamas stabilumo priemone ir kurio tikslas buvo mažinti ginkluotų gaujų kovas lūšnyne „Grand Ravine“. Po projekto buvo vykdomi humanitariniai ECHO veiksmai, o vėliau *EuropeAid* vykdė atkūrimo ir to paties rajono gerinimo darbus.

35

Tačiau, kaip 2011 m. pabrėžė Komisijos vidaus audito tarnyba (VAT), ECHO ir *EuropeAid* neturėjo aiškios šalies strategijos dėl pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo, siekiant optimizuoti sąveiką ir sklandų perėjimą tarp atitinkamos jų veiklos. Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komitetas savo vizito Haiityje 2012 m. vasario mėn. metu nustatė, kad koordinavimo lygis tarp ECHO ir ES delegacijos yra nepakankamas⁵⁰. Audito Rūmų nustatyti trūkumai daugiausia buvo susiję su šiais aspektais:

- a) ECHO programos yra trumpalaikės, o *EuropeAid* programuoti ir rengti programas užima laiko. Nors abu direktoratai laikėsi lanksaus požiūrio (žr. 30 ir 31 dalis), nuo ECHO paramos pabaigos iki *EuropeAid* finansavimo atstatymui ir kaimynystės regionų vystymuisi praėjo keletas mėnesių. Sklandus perėjimas tarp veiklų buvo galimas
- b) Humanitarinės pagalbos ir vystymosi partneriai, tarp jų ir ECHO bei ES delegacija, laikėsi skirtingų nuomonių dėl tinkamiausio metodo būsto poreikio problemai spręsti. Anot ES delegacijos ir daugelio kitų vystymosi partnerių, su kuriais kalbėjosi Audito Rūmų atstovai, laikinų pastogių, o ne nuolatinių namų statyba praėjus trejiems metams po žemės drebėjimo nėra pats veiksmingiausias sprendimas, turint galvoje vietos trūkumą, ir kelia didelę riziką, kad laikinų pastogių regionai virs lūšnynais.
- c) ECHO pasitraukimo strategija ir veiklos perdavimas ES delegacijai nebuvo įforminti ir patvirtinti dokumentais. Tai neužtikrino tinkamo pažangos stebėjimo.

tik pasitelkus finansavimo iš savo fondų ir įgyvendinimo partnerių motyvavimo priemones.

50 CONT delegacijos vizitas, 2012 m. vasario 22–26 d., Haitis; atsiliepiamas (http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/cont/dv/draftfeedbackreport_/draftfeedbackreport_en.pdf).

Vietos trūkumas Haiityje yra pagrindinė kliūtis miestams atkurti

Šaltinis: Audito Rūmai.

Pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimas, atsižvelgiant į atskirų atkūrimo programų pobūdį, buvo gerai apgalvotas, tačiau kartais buvo sunku jį užtikrinti praktiškai

36

Audito Rūmų tikrintos programos buvo tinkamai suplanuotos humanitarinės pagalbos ir atkūrimo etapams susieti arba sukurti tvaraus vystymosi sąlygas. Veiklomis buvo siekiama atkurti pagrindines viešųjų paslaugų funkcijas ir sukurti tvaraus vystymosi sąlygas. Tačiau perspektyvos pasiekti šių tikslų 4 ir 13 programose, kurias tikrino Audito Rūmai, buvo menkos dėl atitinkamų reformų nebuvimo, valdžios institucijų negebėjimo imtis savarankiškų veiksmų ir nesamo tinkamai funkcionuojančio administravimo (žr. **III priedą** „Planas“).

37

Beveik visomis ECHO atkūrimo programomis buvo palengvintas sklandus perėjimas prie vystymosi. Dažnai jos buvo integruotų metodų dalis tam tikrai kaimynystės sričiai. Be pastogių statymo, tokie metodai apėmė ir paramą pragyvenimui, mokymą bei paramą vietos valdžios institucijoms (žr. **5 langelį**). Tačiau programų įgyvendinimo vėlavimas (žr. 43 dalį) sulėtino tvaraus vystymosi sąlygų kūrimą aptariamuose regionuose.

Integruoti sprendimai

ECHO finansuojama programa HELP (2 programa) buvo skirta namams renovuoti ir pusiau laikinų pastogių statybai periferiniuose Peti Goavo ir Leogano regionuose. Ji buvo integruoto metodo, skirto bendrijai atkurti, dalis. Kitomis tame regione vykdomomis programomis buvo numatyta statyti profesinio mokymo centrą, pasodinti bendrijos sodus, įkurti prekyvietę, išasfaltuoti gatves ir pagerinti viešojo transporto sistemą. Tokiu būdu atkūrimo pastangos sudarė žmonėms galimybę ne tik grįžti į savo namus, bet ir pradėti pelno duodančią veiklą.

38

Kalbant apie miesto plėtros sritį, nelaimių rizikos mažinimo schemose, kurios buvo vyriausybės ir institucinės paramos programų, tokių kaip atstatymo ir kaimyninių regionų vystymosi programa (žr. 9 programą), dalis, buvo suplanuota sukurti ir išplatinti antiseisminės statybos standartus ir gerosios patirties pavyzdžius. Tai buvo tinkamas požiūris siekiant „geriau atstatyti“. Tačiau, nepaisant informavimo kampanijų, šių standartų statant privačius namus pažeidžiamose teritorijose buvo laikomasi retai dėl padidėjusios statybos kainos ir trūkstamos veiksmingos administracinės kontrolės. Atstatymo programų pažangą taip pat varžė nuosavybės teisės klausimai, kadangi žemės registro paslaugos buvo labai neišvystytos⁵¹. Pirmieji projektai, kurių tikslas buvo sukurti žemės registrą, jau buvo vykdomi dviejuose Port o Prenso rajonuose, bet aprėpti visą šalį, tikėtina, buvo ilgas procesas.

39

Po humanitarinės pagalbos etapo vykdytos VBFP maisto programos, kurią tikrino Audito Rūmai (8 programa), tikslas buvo sudaryti galimybę pereiti prie tvaraus vystymosi, pirmiausia organizuojant nenutrūkstamą geros kokybės sėklų tiekimą žemės ūkio gamybai. Tačiau dėl buvusio silpno administravimo perspektyvos išsaugoti programoje pasiektus rezultatus ir pasiekti lauktą vystymosi lygį buvo nedidelės.

40

Iškart po žemės drebėjimo BPB programa (10 programa) padėjo vyriausybei išgyventi trūkstamų išdo išteklių laikotarpį, kuris galėjo sukelti didelio masto nestabilumą. Parama vyriausybės atkūrimo, vystymosi ir augimo strategijoms bei ekonomikos valdymo gerinimui buvo tinkama priemonė padėčiai pagerinti. Tačiau lėta vyriausybės pažanga šioje srityje trukdė sklandžiai įgyvendinti BPB programą ir mažino potencialias jos galimybes prisidėti prie institucinių ir fizinių atstatymo pastangų (žr. 53 ir 54 punktus).

51 Teisių į žemę klausimas buvo svarbus veiksnys, prisidėjęs ir prie kitų paramos teikėjų programų vėlavimo. Žr. pavyzdžiui, „Haičio atstatymas. USAID infrastruktūros projektai pasiekė skirtingų rezultatų ir susidūrė su tvarumo sunkumais“, JAV Vyriausybės atskaitomybės biuras (2013 m. birželio mėn.).

Komisija nepakankamai užtikrino, kad ES parama atkūrimui būtų veiksmingai įgyvendinta

41

Audito Rūmai tikrino, ar: i) planuotų rezultatų buvo pasiekta laiku; ii) Komisija įvertino pagrindinę riziką po nelaimės ir ėmėsi atitinkamų priemonių ir iii) ar stebėjimas buvo tinkamas.

Daugumos programų įgyvendinimas vėlavo, kai kuriomis iš jų pasiekta ribota pažanga

42

Vienuolika iš trylikos Audito Rūmų tikrintų programų nebuvo įgyvendintos laikantis pradinio tvarkaraščio. Vėlavimo laikotarpis svyravo nuo vieno iki dvylikos mėnesių, tai kelia ypatingą susirūpinimą kalbant apie programas, kurios buvo sumanytos kaip trumpalaikės. Trijose programose pasiektas ribotas planuotų rezultatų lygis (žr. **III priedą** „Rezultatai“). Dvi iš šių programų finansiniu požiūriu buvo didelės apimties⁵².

ECHO projektai

43

Septynių Audito Rūmų tikrintų programų planuoti rezultatai apėmė nuolaužų pašalinimą, 1 500 laikinų pastogių statybą, 800 apgadintų namų renovaciją, sanitarinių ir vandens tiekimo sistemų statybą, civilinės saugos įrangos ir šios srities mokymo teikimą, geografinio informacinio centro sukūrimą, mikrokreditų teikimą ir įvairią pilną teikiančią veiklą. Viena programa (6 programa) įgyvendinta planuotu laiku. Kitos buvo atidėtos dėl sudėtingų aplinkybių po žemės drebėjimo⁵³, taip pat dėl jų planavimo bei įgyvendinimo trūkumų. Įgyvendinimo partneriai deramai neatsižvelgė į vietines kliūtis (pavyzdžiui, sunkinančias nacionalines administracines procedūras) ar techninius sunkumus (pavyzdžiui, laikinų pastogių dydis nepritaikytas turimai vietai).

44

Beveik visose programose galiausiai buvo pasiekti laukti rezultatai. Tačiau vienu atveju⁵⁴ planuoto maždaug 2 000 šeimų grįžimo į namus programos įgyvendinimo laikotarpiu nebuvo pasiekta, kadangi Viešųjų darbų ministerija nepateikė patikimų duomenų apie tų namų būklę⁵⁵.

- 52 „Programme d'appui budgétaire général au Plan d'action pour la Reconstruction et le Développement d'Haïti et à la Stratégie Nationale de Croissance et de Réduction de la Pauvreté“ (10 programa), prie kurios ES prisidėjo skyrusi 47 milijonus eurų, ir programa „Haičio avarinės parengties stiprinimas“, prie kurios ES prisidėjo skyrusi 14,5 milijono eurų (13 programa).
- 53 Suprastėjusios sąlygos programoms įgyvendinti dėl choleros protrūkio, uraganų arba nestabilių apsaugos sąlygų.
- 54 Saugių ir tvarių pastogių statybos sprendimai (1 programa).
- 55 Viešųjų darbų ministerija turėjo įvertinti, ar pastatai:
 - nėra sugadinti žemės drebėjimo ir juose galima nedelsiant apsigyventi;
 - yra pavojingi pastatai, į kuriuos galimybė patekti turėtų būti apribota ir kuriuose apsigyventi įmanoma tik atlikus kai kuriuos rekonstrukcijos darbus;
 - yra pavojingi pastatai, į kuriuos patekti draudžiama ir galimybė juose apsigyventi numatoma tik atlikus didelius rekonstrukcijos darbus, arba kuriuos reikia nugriauti.

Laikinos pastogės, pastatytos pagal programas „Saugių laikinų pastogių ir tualetų statyba“ (Leoganas) ir „Saugių ir tvarių pastogių statybos sprendimai“ (Delmasas, Port o Prensas)

Šaltinis: Audito Rūmai.

Stabilumo priemonė

45

Stabilumo priemone finansuojama programa, skirta padėti atkurti Haičio Vyriausybės pasirengimo krizėms gebėjimus, buvo sudaryta iš trijų komponentų: i) nuolaužų šalinimas suteikiant pažeidžiamoms gyventojų grupėms mokamo darbo; ii) keleto aukšto lygio politinių susitikimų dėl atstatymo klausimų, pagalbos teikimo strategijų, konstitucinės reformos ir vyriausybės funkcionavimo atkūrimo organizavimas ir iii) gyventojų atsparumo nelaimėms didinimas suteikiant įrangos, naudotinos nenumatytais atvejais, ir krizių centro Port o Prense įsteigimas.

46

Pirmieji du komponentai (11 ir 12 programos) buvo įgyvendinti, kaip planuota. Pagrindinės vėlavimo priežastys įgyvendinant trečiąjį komponentą buvo logistikos trikdžiai, trūkstama tinkama patirtis šalyje ir kalbiniai įgūdžiai iš įgyvendinimo partnerių pusės bei pernelyg ambicingi programos tikslai. Be to, suteiktas mokymas buvo nepakankamas ir nevisiškai pritaikytas vietos sąlygoms. Ekstremaliosios situacijos komplektai buvo netinkamos kokybės ir jie ne visada būdavo laikomi tinkamose vietose.

Rajonų atstatymas ir vystymasis

47

Perkeltų žmonių grįžimas į savo gimtuosius rajonus buvo svarbiausias vyriausybės prioritetas, kad būtų panaikinta menka socialinė sanglauda, kurią sukėlė gyventojų judėjimas ir daugybė aukų. EPF finansuojama programa „Programme d’appui à la reconstruction et à l’aménagement de quartiers pour faciliter le retour des populations sinistrées“⁵⁶ buvo paremtas šešių tankiai apgyvendintų rajonų⁵⁷ atstatymas Port o Preñse ir vieno – Peti Goavo mieste. Be miestų planavimo ir viešosios infrastruktūros gerinimo, parama buvo teikiama ir namų ūkiams, kad šie atstatytų namus savo jėgomis. Kad būtų paskatintas ekonominis savarankiškumas, mokymo seminaruose ir teikiant mikrofinansavimą bendruomenės lygmeniu buvo populiarinama daugelis kitos veiklos rūšių.

48

Dalis programos buvo įgyvendinta per nacionalinę administraciją⁵⁸. Nors ir atitiko „geriau atstatyti“ bei savarankiškų veiksmų skatinimo principus, toks požiūris nesudarė galimybių pasiekti materialių rezultatų taip greitai, kad jie būtų visiškai suderinami su pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimu. Tuo metu, kai vyko Audito Rūmų atstovų vizitas, jau buvo susitarta dėl bendros atkūrimo koncepcijos ir visiems tikrintiems projektams buvo parengti privažiuojamųjų kelių bei viešosios infrastruktūros bendrieji planai, tačiau statybos darbai dar nebuvo prasidėję.

49

Nepaisant to, atkuriant viešojo administravimo pajėgumus miesto plėtrai buvo padaryta didelė pažanga. Nemena pažanga taip pat buvo daroma NVO partnerių įgyvendinamose veiklose. Praktinė jų patirtis, nuolatinis dalyvavimas nuo humanitarinės veiklos pradžios ir pragmatinis požiūris sudarė sąlygas greitai atlikti darbus⁵⁹. Be to, jų sąveika su valdžios institucijomis buvo naudinga nustatčius institucinės paramos komponentus.

Apsirūpinimo maistu saugumas

50

Audito Rūmų tikrintos VBFP finansuotos programos (8 programa) tikslas buvo padidinti apsirūpinimo maistu saugumą labiausiai pažeidžiamiems namų ūkiams ir pagerinti žemės ūkio procedūras Artibonito regione, pasitelkiant tvaraus gamtos išteklių valdymo priemones, pilną duodančias veiklos rūšis ir stiprinant regioninės administracijos pajėgumus.

51

Audito Rūmų atstovų vizito metu programa buvo vis dar ankstyvajame įgyvendinimo etape, bet jau vėlavo keturis mėnesius dėl netinkamo programos planavimo (nepakankama administracinių ir organizacinių aplinkybių analizė) ir vieno įgyvendinimo partnerio netinkamos ekspertizės⁶⁰.

- 56 Paramos programa rajonų atstatymui ir vystymuisi, kad būtų palengvintas nukentėjusių gyventojų grįžimas namo (9 programa).
- 57 Baillargeau, Martissan, Delmas 9, Christ-Roi, Grand-Ravine, Carrefour.
- 58 Dalis programos buvo įgyvendinta per „Unité de Construction de Logements et de Bâtiments Publics“, kuris veikia nuo 2012 m. rugpjūčio mėn. ir priklauso Ministro Pirmininko tarnybai.
- 59 Įkurti vietiniai komitetai, dalyvaujamosios konsultacijos, socialiniai ir techniniai tyrimai, nuosavybės teisės į žemę turėtojų paieška.
- 60 Viena NVO nebuvo atlikusi finansų inžinerijos ekspertizės, reikalingos paskolų schemai sukurti.

Parama biudžetui

52

Bendromis pastangomis su kitais paramos teikėjais⁶¹ 10-oji EPB finansuotos BPB programos⁶² tikslas buvo paremti vyriausybės veiksmų plano⁶³, skirto atstatymui po nelaimės, įgyvendinimą bei jos augimo ir skurdo mažinimo strategiją⁶⁴. Iš programos 44 milijonai eurų buvo numatyti kaip parama biudžetui, dar 3 milijonai eurų – papildomiems veiksams, tokiems kaip techninė pagalba arba parama nacionalinės statistikos rengimui.

53

Programa suteikė labai reikalingų išdo išteklių pagrindinėms valstybės funkcijoms atkurti po žemės drebėjimo. Pirma nustatyta 26 milijonų eurų dydžio dalis buvo išmokėta 2011 m. pagal suplanuotą grafiką, t. y. iškart po to, kai buvo pasirašytas finansavimo susitarimas. Labiausiai dėl lėtos ekonomikos valdymo pažangos antra nustatyta 7 milijonų eurų dydžio dalis ir tik dalis pirmos kintamosios išmokos⁶⁵ buvo išmokėta 2012 m. gruodžio mėn., t. y. jau pasibaigus 2011–2012 finansiniams metams, kuriems iš pradžių buvo suplanuotos. Dėl nepakankamos VFV reformos pažangos kitų išmokų 2013 m. neskyrė nei Komisija, nei kiti paramos biudžetui teikėjai.

54

Tam tikra pažanga VFV srityje buvo daroma, pavyzdžiui, sukurta unikali išdo sąskaita, įsteigta dešimt viešųjų buhalterių pareigybių. Tačiau praėjus daugiau negu dvejiems metams po šios antrosios BPB programos, finansuojamos pagal 10-ąją EPF, pradžios, nebuvo sukurta tinkama ir realistiška VFV reformos programa su tinkamai apibrėžtais ir patvirtintais prioritetiniais veiksmais bei etapais.

Nebuvo pakankamai valdomi kai kurie reikšmingi rizikos veiksniai

55

Komisija veiksmingai išanalizavo aplinkybes po nelaimės ir nustatė pagrindinius rizikos veiksnius. Jie buvo susiję su politikos nestabilumu, saugumu, nuosavybės teisėmis į žemę, žemės ir miesto vientisumo trūkumu, menkais administraciniais pajėgumais, mažu dalyvavimu bendruomenės lygmeniu, netinkamu koordinavimu ir gamtiniais pavojais.

56

Tačiau Komisija gerai nesuvaldė ES programų įgyvendinimui kylančios rizikos ir jose iškeltų tikslų. Ji neįvertino šių rizikos veiksnių tikimybės ir potencialaus poveikio ir nesuplanavo atitinkamų priemonių, siekiant išvengti kai kurių reikšmingų rizikų ar jas sumažinti. Pavyzdžiui:

- a) ilgi muitinio tikrinimo vėlavimo laikotarpiai Haičio uostuose ir oro uoste buvo gerai žinoma problema, kuri gerokai kliudė įgyvendinti ECHO finansuojamą laikinų pastogių statybos programą (1 programa);
- b) riboti Žemės ūkio ministerijos pajėgumai ir institucijų nepasirengimas tiekti augintojų sėklas buvo nustatyti rengiant VBFP maisto programą (8 programa). Tačiau tinkamos priemonės nebuvo suplanuotos ir galimybės išlaikyti programa pasiektus rezultatus buvo nedidelės;
- c) dėl savo pernelyg sudėtingų ir ambicingų planų Stabilumo priemonės programa, skirta Haičio Vyriausybės pasirengimo krizei pajėgumams atkurti (13 programa), nevisiškai pasiekė suplanuotus tikslus (žr. **6 langelį**). Įgyvendinimo

61 TVF, PB, Amerikos valstybių plėtros bankas, Prancūzija ir Ispanija. Kanada ir JAV teikia paramą ekonomikos valdymui, bet neteikia tiesioginės paramos biudžetui.

62 Tikrinta BPB programa (10 programa) buvo antroji pagal 10-ąją EPF strategiją Haičiui vykdoma programa. Pirmajai programai, pasirašytai 2009 m., iš pradžių buvo skirti 27 milijonai eurų, vėliau finansavimas iš B paketo ir Lankščios paramos pažeidžiamiausioms šalims priemonės (VFLEX) fondų buvo padidintas iki 61 milijono eurų.

63 PARDH, priimta 2010 m.

64 „Document de Stratégie Nationale de Croissance et de Réduction de la Pauvreté“ (2008–2010 m.); „Plan Stratégique de Développement d’Haïti, Cadre de Croissance Triennal“ (2012–2015 m.).

65 Nepasiekus 8 rodiklių (iš 9) VFV srityje, buvo išmokėta tik 375 000 eurų (iš 3 milijonų eurų).

partnerių šalyje įgyta patirtis buvo svarbus veiksnys, į kurį deramai neatsižvelgta.

57

Tais atvejais, kai pagrindinių valstybės funkcijų vykdymas buvo labai susilpnėjęs, paramos biudžetui teikimas buvo susijęs su didele pasitikėjimo rizika⁶⁶. Komisija atliko tinkamą vyraujančios pasitikėjimo rizikos įvertinimą. Tačiau, turint galvoje ribotą kitų paramos teikėjų paramą⁶⁷, papildomos paramos paketo nepakako ir jis nebuvo tinkamai nukreiptas tam, kad būtų galima atlikti pastebimus ir prioritetinius patobulinius viešiesiems ištekliams apsaugoti (žr. **7 langelį**). Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komiteto delegacija per savo vizitą Haiityje 2012 m. vasario mėn. nustatė netinkamas nacionalines kontrolės ir apskaitos sistemas⁵⁰.

66 Viena iš silpnos VFFV sistemos pasekmių gali būti plačiai paplitęs sukčiavimas ir korupcija. Pagal organizacijos „Transparency International“ sudaromą korupcijos suvokimo indeksą Haitis 2013 m. buvo 163-ioje vietoje iš 177 vertintų šalių. Paplitusio sukčiavimo ir korupcijos pavyzdžiu galėtų būti faktas, kad 2010 m. lapkričio mėn. – 2011 m. spalio mėn. netinkamai buvo sudaryta 41 sutartis už daugiau negu 500 milijonų JAV dolerių.

67 Audito Rūmų atstovų vizito metu jokie kiti paramos teikėjai nevykdė reikšmingos institucinės paramos VFFV srityje. 2010 m. Tarptautinio valiutos fondo ekspertai padėjo kontroliuoti viešojo sektoriaus išteklius, tačiau tinkamo pažangos stebėjimo paramos teikėjų bendruomenė neužtikrino.

Stabilumo priemone finansuotos „Programos, skirtos paremti Haičio Vyriausybės pasirengimo krizei pajėgumų atkūrimą“ (13 programos) įgyvendinimo sunkumai

Programa buvo skirta padėti atkurti Haičio Vyriausybės pasirengimo krizei pajėgumus. Tikslas – nugabenti 300 talpyklų su avarine įranga į 140 vietų visoje šalyje – pasirodė esantis pernelyg ambicingas, kad jį būtų galima pasiekti iki suplanuoto termino pabaigos. Įgyvendinimo partneriui buvo sudėtinga nustatyti tinkamas vietas, kad būtų užtikrinta tinkama įrangos kokybė ir pasiekiamumas. Nepravažiuojami keliai, ribotas uostų ir oro uostų pajėgumas, kuro trūkumas ir muitinio tikrinimo vėlavimas partneriui, neturinčiam jokios ankstesnės patirties šalyje, pasirodė esantys nepakankamai įvertinti sunkumai.

ES fondų apsaugos priemonės

Audito Rūmai savo specialiojoje ataskaitoje Nr. 11/2010 dėl Komisijos bendros paramos biudžetui Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėse, Lotynų Amerikoje ir Azijos šalyse rekomendavo, kad Komisija turėtų sustiprinti savo rizikos valdymą. Tai turėtų apimti ir trumpalaikes priemones tais atvejais, kai VFV sistemos yra itin silpnos, kaip yra Haičio atveju ir kaip buvo patvirtinta Pasaulio banko Viešųjų išlaidų ir finansinės atskaitomybės (VIFA) 2011 m. vertinime. Trumpesnio laikotarpio priemonės, skirtos geriau apsaugoti ES finansavimo lėšas nuo iššvaistymo, nutekėjimo ir neveiksmingo naudojimo, galėtų apimti valstybės tarnautojų užmokesčio auditą (apie 50 % dabartinio biudžeto), pajamų tarnybų stiprinimą (muitų, mokesčių), konkrečią paramą apskaitos funkcijoms ir institucinę paramą neveikiančiam „Cour supérieure des comptes et du contentieux administratif“.

58

Komisija nustatė politinę riziką rengdama programą⁶⁸ ir stebėjo įgyvendinimo laikotarpiu, bet spręsti jos keliamoms problemoms, jeigu prireiktų, nebuvo suplanuota jokių aiškių priemonių. Politikos nestabilumas ir kintamumas nuolatos kliudė vyriausybės ir BPB teikėjų politinio dialogo plėtojimui ir konsolidavimui. Nepakankama politinė valia, lėtos teisėkūros procedūros, riboti administraciniai pajėgumai paaiškėjo esantys didžiausios kliūtys pradėti ir veiksmingai įgyvendinti svarbiausias reformas bei įgyvendinti programą, kaip planuota (žr. 52–54 dalis).

Stebėjimas buvo grindžiamas tinkama sistema, tačiau jam skirta nepakankamai išteklių

59

Kaip minėta pirmiau 6 ir 7 dalyse, ES delegacija pati smarkiai nukentėjo nuo žemės drebėjimo. Komisija ir EIVT laiku nesiėmė priemonių atsiųsti pakankamai reikalingų įgūdžių ir patirties turinčio personalo esant kritiniam etapui. ES delegacijos personalo ištekliai tik neseniai buvo padidinti⁶⁹. Atsižvelgiant į aplinkybes, ES delegacija dėjo nepaprastas pastangas stebėjimo srityje, bet turėjo nedaug pajėgumų vykdyti vizitus vietoje⁷⁰, kurie greitai besikeičiančioje situacijoje būtų buvę naudingi.

68 Pavyzdžiui, vyriausybės pasikeitimas, nepakankama politinė valia reformoms vykdyti, socialinis nestabilumas.

69 ES delegacija 2013 m. pabaigoje buvo sustiprinta įsteigus 11 papildomų pareigybių.

70 ES delegacijos Port o Prese darbo krūvis, *EuropeAid* darbo krūvio vertinimo duomenimis, yra antras pagal didumą tarp visų ES atstovybių.

60

ECHO taikyta stebėjimo sistema buvo grįsta privaloma standartizuota ataskaitų sistema, pagal kurią teikiama atitinkama informacija ir atliekamas palyginimas atsižvelgiant į sutartų rodiklių rinkinį. Tai atvejais, kai būdavo vėlavimų ar kildavo nenumatytų sunkumų, ECHO laiku imdavosi taisomųjų veiksmų. Programos „Saugių ir tvarių pastogių statybos sprendimai“, kuri nebuvo patenkinamai įgyvendinta, atveju (žr. 44 dalį), ECHO nutraukė bendradarbiavimą su įgyvendinimo partneriu programai pasibaigus.

61

Stabilumo priemonės programų stebėjimą ES delegacija grindė programų ataskaitomis ir vizitais vietoje, taip pat vidiniais ir galutiniais išorės ekspertų vertinimais. Keletas trūkumų, kurie buvo nustatyti atlikus vidinį vertinimą, labai greitai pašalinti pakeitus vietinį projekto vadovą, pradėjus glaudesnę stebėjimą ir pagerinus partnerių bendradarbiavimą.

62

EuropeAid miesto atstatymo programa (9 programa) buvo orientuota į rezultatus. Pažangos stebėjimas pagal aiškiai nustatytus rodiklius buvo užtikrintas partnerių finansinėmis ir aprašomosiomis ataskaitomis, programų vadovų projektų vizitais bei rezultatų stebėjimo (RS) vizitais. Tačiau, nors ES delegacijos vizitų vietoje skaičius ir buvo ribotas dėl didelio darbo krūvio (žr. 59 dalį), nebuvo suplanuota jokios nepriklausomos techninės priežiūros statybos darbų kokybei tikrinti, o šioje programoje tai buvo itin svarbu.

63

Tikrintos BPB programos (10 programos) įgyvendinimo laikotarpiu susijusių paramos teikėjų grupė, kuriai vadovavo Pasaulio bankas (PB), nuosekliai nevykdė ekonomikos valdymo numatyto bendro pažangos stebėjimo⁷¹ srityje, kuri turėjo būti koordinuotų sprendimų dėl paramos išmokų pagrindas. Tokia padėtis mažino ir politinio dialogo su vyriausybe galimybes. Kaip ir kitiems paramos teikėjams, ES delegacijai teko pačiai atlikti vertinimus. Tačiau ES delegacija neturėjo pakankamai tam tikrų kompetencijų VFV srityje, o ES delegacijos žmogiškųjų išteklių stiprinimas vyko pernelyg lėtai.

71 Remiantis sutartais rodikliais.

64

Audito Rūmai daro išvadą, kad ES parama atkūrimui po 2010 m. žemės drebėjimo Haityje apskritai buvo gerai suplanuota, tačiau programos nebuvo įgyvendintos pakankamai veiksmingai. Kaip ir kiti paramos teikėjai, Komisija, stengdamasi paremti atkūrimą, susidūrė su rimtomis kliūtimis. Jai iškilo sunkus uždavinys – organizuoti savo paramą užmezgus partnerystę su silpnomis nacionalinės valdžios institucijomis, siekiant paskatinti priimti politinę atsakomybę ir prisidėti prie funkcionuojančios vyriausybės kūrimo, kartu stengiantis užtikrinti greitos pagalbos teikimą. Tačiau Komisija galėjo geriau suvaldyti kai kuriuos savo kontroliuojamus veiksnius.

65

Komisija reagavo į prioritetinius atkūrimo poreikius. Drauge su kitais pagrindiniais paramos teikėjais Komisija nustatė svarbiausius atkūrimo poreikius Haityje po 2010 m. žemės drebėjimo ir priėmė pagrįstą bendradarbiavimo strategiją, kurioje buvo atsižvelgta į naujus iššūkius, su kuriais šalis susiduria toliau teikdama ilgalaikę paramą socialiniam ir ekonominiam vystymuisi. Darbai paramos teikėjams paskirstyti tinkamai, bet koordinavimas įgyvendinimo laikotarpiu buvo sudėtingas (žr. 18–27 dalis).

66

Nors Komisija ir įdėjo nemažai pastangų, pagalba, atkūrimas ir vystymasis nebuvo pakankamai susieti. Komisija lanksčiai taikė įvairias papildomas priemones ir sukūrė atskiras programas, kad užtikrintų pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimą. Tačiau ECHO ir *EuropeAid* neturėjo aiškios bendros šalies strategijos, skirtos užtikrinti sąveiką ir sklandų perėjimą tarp atitinkamos jų veiklos. Silpna nacionalinė administracija ir nepakankamas vyriausybės įsipareigojimas dėl reformų tapo rimtais iššūkiais siekiant veiksmingo atkūrimo ir tvaraus vystymosi sąlygų sukūrimo (žr. 28–40 dalis).

67

Komisija nepakankamai užtikrino, kad ES parama atkūrimui būtų veiksmingai įgyvendinta. Dešimtimi iš trylikos Audito Rūmų tikrintų programų pasiekti arba tikėtina, kad buvo pasiekti planuoti rezultatai, nors beveik visų programų įgyvendinimas vėlavo. Trimis programomis pasiekta ribota pažanga, įskaitant ir 10-ojo EPF bendros paramos biudžetui programą. Nors Komisija buvo gerai susipažinusi su sudėtingomis aplinkybėmis, ji nepakankamai valdė tam tikrą šios programos tikslų įgyvendinimui ir siekiamiems rezultatams kylančią riziką. Programų stebėjimas buvo paremtas tinkama sistema, tačiau Komisija ir EIVT laiku nesiėmė priemonių ES delegacijos ištekliams sustiprinti ir neturėjo pakankamai pajėgumų vykdyti apsilankymus vietoje, o tai greitai besikeičiančioje situacijoje būtų buvę itin naudinga (žr. 41–63 dalis).

68

Remdamiesi šiuo auditu, Audito Rūmai teikia tokias rekomendacijas Komisijos veiklos veiksmingumui po nelaimės arba esant pažeidžiamumo situacijai pagerinti:

1 rekomendacija Rizikos valdymas

Programų pradžioje ir, prireikus, jų įgyvendinimo laikotarpiu Komisija turėtų vertinti pagrindinių rizikos veiksnių programoje siekiamiems tikslams tikimybę ir galimą poveikį ir imtis šių rizikos veiksnių prevencijos ar mažinimo priemonių.

2 rekomendacija Pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimas

EuropeAid ir ECHO turėtų priimti bendrą strategiją dėl pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo, kad būtų užtikrintas veiksmingas jų atitinkamų veiklų susiejimas ir sąveika. Strategija turėtų nustatyti:

- atitinkamų departamentų tikslus ir įgaliojimus;
- koordinuotų šalies veiksmų planų rengimo procedūras;
- pasitraukimo strategijas ir veiklos perdavimo procedūras.

3 rekomendacija Parama biudžetui

Teikdama paramą biudžetui Komisija, bendradarbiaudama su kitais paramos teikėjais, turėtų:

- suteikti atitinkamą paramą pajėgumų stiprinimui ir sutelkti dėmesį į pagrindines VFV funkcijas, įskaitant atskaitomybę ir kovos su korupcija mechanizmus;
- paremti tinkamos VFV reformos programos rengimą laiku; ir
- prireikus, nustatyti trumpesnio laikotarpio priemones ES finansavimo lėšoms nuo iššvaistymo, nutekėjimo ir neveiksmingo panaudojimo apsaugoti.

4 rekomendacija Ekstremaliųjų situacijų nuostatos ES delegacijoms

Gaivalinių nelaimių ar kitų panašių įvykių atvejais, ypač tokiems, kurie turi įtakos ES delegacijos funkcionavimui, Komisija ir EIVT turėtų sukurti veiklos tęstinumo procedūras, įskaitant skubaus personalo perkėlimo nuostatas.

Šią ataskaitą priėmė III kolegija, vadovaujama Audito Rūmų nario Karel PINXTEN, 2014 m. birželio 17 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Tikrintų programų sąrašas

	Partneris ir projekto pavadinimas	Bendros sąnaudos (ES įnašas)	Įgyvendinimo laikotarpis
ECHO			
1	Jungtinių Tautų projektų paslaugų biuras (UNOPS) Pastogė (atkūrimas). Saugių ir tvarių pastogių statybos sprendimai	4,2 milijono eurų; ES: 4,1 milijono eurų; 96,5 % dalis	2010 m. spalio 1 d. – 2011 m. rugpjūčio 14 d. (2,5 mėnesių trukmės pratęsimas)
2	HELP („Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“) Vanduo ir sanitarija (pastogė). Saugių laikinų pastogių ir tualetų statyba	2,7 milijono eurų (ES: 2,2 milijono eurų; 82,51 % dalis)	2012 m. liepos 1 d. – 2013 m. gruodžio 31 d. (8 mėnesių pratęsimas)
3	WHH („Deutsche Welthungerhilfe eV“); organizacija „German Agro Action“ Pasirengimas nelaimėms. Pasirengimo nelaimėms ir informavimo pajėgumų didinimas	887 479 eurai; ES: 650 000 eurų; 73,24 % dalis	2011 m. liepos 1 d. – 2012 m. spalio 31 d. (1 mėnesio pratęsimas) – DI-PECHO projektas
4	COOPI („Cooperazione Internazionale Fondazione Italy“) Pasirengimas nelaimėms (koordinavimas). Nelaimių rizikos valdymo pajėgumų stiprinimas	648 235,00 euro; ES: 550 000 eurų (84,85 %)	2012 m. rugpjūčio 13 d. – 2013 m. gruodžio 31 d. (4,5 mėnesių pratęsimas)
5	„Concern Worldwide“ Pastogė (vandens sanitarija). Patobulintų „T“ pastogių statyba (ilgalaike)	5,8 milijono eurų; ES: 5,2 milijono eurų, 90 % visų tinkamų finansuoti išlaidų	2010 m. balandžio 1 d. – 2011 m. birželio 30 d. (3 mėnesių pratęsimas)
6	SI („Solidarités internationales“; Prancūzija) Koordinavimas (pastogė). Mokamo darbo veikla, bendruomenių komitetų kūrimas ir pasirengimas nelaimėms	2,9 milijono eurų; ES: 99 % įnašas	2010 m. spalio 1 d. – 2011 m. rugpjūčio 31 d.
7	SI (Solidarités internationales; Prancūzija). MAISTAS. Gyvenimo sąlygų gerinimas, galimybės įsidarbinti sudarymas ir bendruomenės paslaugos (pavyzdžiui, nuolatinis pajamas duodančių veiklų kūrimas), pagalba didinant apsirūpinimo maistu saugumą	1 milijonas eurų; ES: 100%	2011 m. rugsėjo 1 d. – 2012 m. gruodžio 31 d. (4 mėnesių pratęsimas)
EuropeAid			
8	FAO (Organisation des Nations Unies pour l’Alimentation et l’Agriculture); Améliorer la situation de sécurité alimentaire et nutritionnelle des ménages vulnérables dans le département de l’Artibonite	1,5 milijono eurų; ES: 80 %.	2012 11 01 – 2014 10 31 (24 mėnesiai)
9	„Ordonnateur National d’Haïti“, AFD, UN-Habitat, „Croix-Rouge France“, „Solidarités International“, „Concern Worldwide“, „Care France“, „Deutsche Welthungerhilfe EV.“ Programme d’appui à la reconstruction et à l’aménagement de quartiers pour faciliter le retour des populations sinistrées; Programme d’appui à la reconstruction et à l’aménagement de quartiers pour faciliter le retour des populations sinistrées	74,5 milijono eurų; ES: 55,8 milijono eurų; Prancūzija: 10,5 milijono eurų; NVO: 8 milijonai eurų; Jungtinių Tautų žmonių gyvenviečių programa: 200 000 eurų	2011 m. gruodžio 7 d. – 2016 m. gruodžio 7 d. (60 mėnesių, įskaitant vieną pratęsimą)
10	„Ordonnateur National d’Haïti“ ir kitos viešosios ir privačios perkančiosios įmonės. Programme d’appui budgétaire général au Plan d’action pour la Reconstruction et le Développement d’Haïti (PARDH) et à la Stratégie Nationale de Croissance et de Réduction de la Pauvreté (SNCRP)	47 milijonai eurų (ES: 100 %)	2011 m. gegužės 2 d. – 2015 m. gegužės 2 d. (48 mėnesiai)

	Partneris ir projekto pavadinimas	Bendros sąnaudos (ES įnašas)	Įgyvendinimo laikotarpis
Stabilumo priemonė (SP)			
Programa, skirta paremti Haičio vyriausybės pasirengimo krizei pajėgumų atkūrimą; Sprendimas 2010/022-598 (20 milijonų eurų)			
11	JTVP. Mokamas darbas atsigavimui pradiniam etape ir stabilizavimui	Kelių paramos teikėjų veiksmas už iš viso 40,9 milijono JAV dolerių (ES: 5 milijonai eurų (16 % visų projekto sąnaudų))	2010 m. sausio 13 d. – 2012 m. gruodžio 31 d. (Stabilumo priemonės įnašas 2010 m. rugsėjo 1 d. – 2012 m. rugpjūčio 31 d.)
12	Club de Madrid. Haičio institucinės bazės ir Haičio vadovybės savarankiškų veiksmų atsigavimo procesuose stiprinimas	500 000 eurų; ES: 100 % įnašas	2010 m. liepos 1 d. ir 2012 m. vasario 29 d.
13	„International Management Group“ (IMG), Belgradas ir Jungtinis tyrimų centras (JRC). Haičio pasirengimo nelaimėms stiprinimas	13,25 milijono eurų IMG grupei (pagrindinis koordinatorius) ir 1,25 milijono eurų (Jungtinis tyrimų centras); ES: 100 % įnašas	2010 m. spalio 14 d. – 2012 m. gegužės 31 d. (IMG), 2010 m. gruodžio 20 d. – 2012 m. gruodžio 19 d. (JRC)

Papildomi 7 milijonai eurų pagal antrą sprendimą skirti stiprinti institucinius pajėgumus, finansavimas numatytas 2013 m. pabaigoje¹.

¹ Sprendimas C(2012) 7698 final; (CRIS sprendimas 2012/024530); susitarimas dėl įnašo nepasirašytas. Projektas vis dar planuojamas ir tikrintas nebuvo.

Vertinimo balais metodika

Audito tikslais reikalingumo, plano ir rezultatų vertinimas balais buvo nustatytas remiantis Komisijos rezultatų stebėjimo (RS) metodika. Toliau išvardyti taikyti kriterijai:

Reikalingumas	
A	Projektas deramai įtrauktas į nacionalinę politiką ir EB strategiją, jis visiškai atitinka nustatytus prioritetinius poreikius ir yra skirtas pažeidžiamoms gyventojų grupėms.
B	Projektas atitinka nacionalinę politiką ir EB strategiją (nors ne visada yra aiškus), jis atitinka nustatytus poreikius ir pažeidžiamas gyventojų grupes.
C	Esama tam tikrų klausimų ar problemų dėl nuoseklumo EB politikos kryptių atžvilgiu ar tikslų aktualumo.
D	Neatitinka nacionalinės politikos arba EB strategijos; poreikių aktualumas abejotinas. Reikalingi dideli pakeitimai.
Planas	
A	Aiški, tinkamos struktūros loginė sistema; įgyvendinama ir nuosekli vertikalioji tikslų logika; tinkami SMART objektyviai patikrinami rodikliai (OPR); aiškiai nustatytos ir valdomos rizikos bei vietos kliūtys; projekto tikslais numatyta humanitarinės pagalbos ir vystymosi etapų sąsaja, projektu siekiama skatinti tvaraus vystymosi atsinaujinimą, į jį įtrauktas pajėgumų stiprinimas siekiant užtikrinti, kad projektui pasibaigus partneris perims visišką atsakomybę, numatyta pasitraukimo strategija.
B	Tinkama veiksmų logika, nors tikslų hierarchijos, objektyviai patikrinamų rodiklių (OPR), rizikos veiksnių ir kliūčių srityse gali prireikti keleto patobulinimų; pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimas dažniausiai užtikrintas, visiško atsakomybės perėmimo nuostatos sukurtos, tačiau savarankiškų veiksmų skatinimo srityje jas patartina gerinti.
C	Intervencijos logikos problemos gali daryti poveikį projekto rezultatams ir pažangos stebėjimo ir vertinimo gebėjimui; būtina tobulinti siekiant užtikrinti savarankiškus veiksmus ir tvarumą.
D	Intervencijos logika turi trūkumų ir, kad projektas galėtų būti sėkmingas, būtini dideli pakeitimai.
Rezultatai	
A	Visi tikslai buvo (ar labai tikėtina, kad bus) pasiekti, kaip planuota, sukuriant geros kokybės rezultata, veiklos įgyvendintos pagal grafiką ir reguliariai stebimos.
B	Rezultatai pasiekti ir labai tikėtina, kad bus pasiekti pagal planą, bet kokybės, aprėpties ir laiko atžvilgiu galėtų būti atlikta patobulinimų. Vėlavimai nekenkia rezultatams.
C	Kai kurių rezultatų nepasiekta (ar nebus pasiekta) laiku arba jie nebuvo (nebus) geros kokybės. Būtini pakeitimai. Veikla vėluoja ir yra kiek nesujusi su intervencijos logika ir planais.
D	Kokybė ir pasiekti rezultatai turi (ir labai tikėtina, kad turės) rimtų trūkumų. Būtini dideli pakeitimai siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti bent pagrindiniai tikslai. Ilgi vėlavimai, veikla iš esmės nutolusi nuo intervencijos logikos ir planų.

Programų vertinimas balais¹

(milijonais eurų)

Programos ir partneriai	Priemonė	EK įnašas	Išmokėta iki 2013 12 31	Reikalingumas	Planas	Rezultatai	Įgyvendinimo laikotarpis
1 UNOPS – ECHO/-CR/BUD/2010/02028 Pastogė (atkūrimas). Saugių ir tvarių pastogių statybos sprendimai	ECHO	4,1	3,6	B	C	C	2010.10.–2011.8
2 HELP („Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“) – ECHO/HTI/BUD/2012/91008 Vandens sanitarija (pastogė). Saugių laikinų pastogių ir tualetų statyba		2,2	1,8	A	A	A	2010.7–2013.12
3 WHH („Deutsche Welthungerhilfe eV“); German Agro Action“) – ECHO/DIP/BUD/2011/92002 Pasirengimas nelaimėms. Pasirengimo nelaimėms ir informavimo pajėgumų didinimas		0,7	0,6	A	A	B	2010.7–2012.10
4 COOPI (Cooperazione Internazionale Fondazione Italy) – ECHO/HTI/BUD/2012/91016 Pasirengimas nelaimėms (koordinavimas) – ECHO/HTI/BUD/2012/91016 Nelaimių rizikos valdymo pajėgumų stiprinimas		0,6	0,4	A	A	A	2012.8–2013.1
5 „Concern Worldwide“ – ECHO/-CR/BUD/2010/02010 Pastogė (vandens sanitarija). Patobulintų „T“ pastogių statyba (ilgalaikė)		5,2	5,2	A	B	B	2010.4–2011.6
6 SI („Solidarités internationales“; Prancūzija) – ECHO/-CR/BUD/2010/02045 Koordinavimas (pastogė). Mokamo darbo veikla, bendruomenių komitetų kūrimas ir pasirengimas nelaimėms		2,9	2,9	A	A	A	2010.10–2011.8
7 SI („Solidarités internationales“; Prancūzija) – MAISTAS. Gyvenimo sąlygų gerinimas, galimybės įsidarinti sudarymas ir bendruomenės paslaugos (pvz., nuolatinių pajams duodančių veiktų kūrimas), pagalba stiprinant aprūpinimo maistu saugumą		1,0	1,0	A	B	A	2011.9–2012.12
8 FAO (Organisation des Nations Unies pour l’Alimentation et l’Agriculture) (FAO) – DCI-FOOD.2012/299-441; Améliorer la situation de sécurité alimentaire et nutritionnelle des ménages vulnérables dans le département de l’Artibonite	VBFP maisto programa	1,5	1,1	A	C	per anksti vertinti	2012.11–2014.10

1 Metodiką žr. II priede.

III priedas

(milijonais eurų)

Programos ir partneriai	Priemonė	EK įnašas	Išmokėta iki 2013 12 31	Reikalingumas	Planas	Rezultatai	Įgyvendinimo laikotarpis
9	EPF	55,8	11,0	A	A	B	2011.12–2016.12
10		47,0	34,9	A	C	C	2011.5–2015.5
11	Stabilumo priemonė	5,0	5,0	A	A	A	2010.9–2012.8
12		0,5	0,5	A	A	A	2010.7–2012.2
13		14,5	13,1	A	C	C	2010.10–2012.5 (IMG), 2010.12–2012.12 (JRC)
IŠ VISO		141,0	81,1				

Santrauka

III

Komisija ir Europos išorės veiksnių tarnyba (EIVT) norėtų pabrėžti, kad daugumos projektų tikslai buvo pasiekti, nepaisant sudėtingų aplinkybių, kuriomis projektai buvo įgyvendinami.

Komisijai pavyko sušvelninti kai kurių išorės veiksnių, dėl kurių buvo vėluojama, poveikį.

V

Nors nebuvo reikalaujama parengti oficialią bendrą strategiją dėl pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo Haityje, Komisijos tarnybos koordinavo savo metodus ir sektorių lygmeniu užtikrino ryšį tarp pagalbos ir vystymosi. Visapusiškas ir sistemingas pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo metodo integravimas yra įtrauktas į 2014–2020 m. finansavimo ciklą.

VI

Komisija ir EIVT pabrėžia, kad daugumos projektų numatyti rezultatai buvo pasiekti.

Kalbant apie riziką, Komisija ir EIVT norėtų priminti, kad darbas nestabilioje šalyje yra neišvengiamai susijęs su rizika. Nors ši rizika buvo nustatyta, ir buvo įdiegtos sušvelninimo priemonės, Komisija ir EIVT nusprendė kai kuriais atvejais įgyvendinti programas nepaisant susijusios rizikos, siekdamas suteikti papildomą naudą gyventojams.

Delegacijos pajėgumai buvo sustiprinti tiek, kiek buvo galima, atsižvelgiant į biudžetinius ir žmogiškųjų išteklių suvaržymus ir galiojančias administracines procedūras.

Remdamasi patirtimi, įgyta įvykus žemės drebėjimui Haityje ir krizėms kitose šalyse, Komisija ir EIVT įdiegė keletą greitojo reagavimo priemonių.

VII Pirma įtrauka

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

- i) Nuo to laiko, kai 2013 m. sausio mėn. buvo priimtos naujos paramos biudžetui gairės, į šią rekomendaciją jau atsižvelgiama rengiant paramos biudžetui programas.
- ii) Tinkamas rizikos valdymas yra svarbus visoms programoms. Įdiegtos išsamios procedūros, siekiant užtikrinti rizikos veiksnių tikimybes, galimo poveikio ir rizikos mažinimo priemonių vertinimą rengiant programą. Įgyvendinimo etape rizikos valdymas bus vertinamas taikant jau esamas procedūras.

VII Antra įtrauka

Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Komisija jau įgyvendina pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo strategiją ir šį darbą tęs vykdydama atsparumo darbotvarkę.

- Komisija pritaria šiai rekomendacijos daliai – bendrosios strategijos tikslai yra nustatomi (atsižvelgiant į konkretų kontekstą) rengiant šalies planus. Departamentų įgaliojimai yra nustatyti jų misijos tiksluose.
- Komisija pritaria šiai rekomendacijos daliai (žr. Pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo gaires ir seminarus).
- Komisija sutinka atsižvelgti į šią rekomendaciją rengdama šalių veiksmų planus.

VII Trečia įtrauka

Komisija pritaria Audito Rūmų rekomendacijai.

Komisija pabrėžia, kad siekiant pažangos šalyse, kurios yra nestabilioje padėtyje ir yra arba ką tik buvo ištiktos krizės, parama turi būti teikiama atsižvelgiant į jų padėtį. Šiuo tikslu Komisija parengė konkrečią intervencijos priemonę, vadinamą Sutartimi dėl paramos valstybei stiprinti, kurioje pateiktos nuostatos dėl tokių situacijų.

Komisija norėtų pabrėžti, kad Audito Rūmų 3 rekomendacija yra įtraukta į biudžeto paramos gaires.

VII Ketvirta įtrauka

Komisija ir EIVT pritaria šiai rekomendacijai, bet norėtų pabrėžti, kad per tą laiką visoms delegacijoms buvo nustatytos veiklos tęstinumo procedūros, prižiūrint EIVT, ir personalo skubaus persikirstymo nuostatos. Be to, ji norėtų pabrėžti, kad šalyse, kuriose yra ES darbuotojų, jų sauga ir saugumas krizių ar nelaimių atveju yra pirmas prioritetas.

Pastabos

Komisija mano, kad, atsižvelgiant į sudėtingas aplinkybes, pagalba, atkūrimas ir vystymasis buvo pakankamai susieti.

35

Nors oficialiai nebuvo nustatyta jokia bendra strategija, praktiškai įvyko daug partnerių susitikimų, o ECHO ir *EuropeAid* apsikeitė informacija. Tai užtikrina humanitarinių ir plėtros fondų finansuojamos veiklos papildomumą ir ryšį.

Nuo Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komiteto apsilankymo Haityje Komisija įdėjo dideles pastangas, kad padėtis pagerėtų.

Praktiniu vietos lygmeniu ECHO vietos pareigūnų ir ES delegacijos veiklos koordinavimas yra užtikrinamas reguliariais posėdžiais, siekiant keistis informacija ir konsultuotis dėl programų struktūros ir pasiektos pažangos. Abi tarnybos šiuo metu rengia bendrą humanitarinę ir vystymosi sistemą. Be to, delegacijos vadovas ES vardu sprendžia humanitarinius klausimus.

Be to, koordinavimas būstinės lygmeniu labai pagerėjo atlikus įvairius veiksmus ir įdiegus procedūras:

- priėmus atsparumo veiksmų planą,
- priėmus bendrą ES ir valstybių narių instrukcijų dėl ES atsparumo metodo įgyvendinimo raštą, skatinant ES valstybes nares veiksmingai imtis bendradarbiavimo veiksmų, bendrai teikti humanitarinę pagalbą, vykdyti ilgalaikio vystymosi bendradarbiavimą ir nuolatinį politinį aktyvumą ES ir nacionaliniu lygmeniu;
- įsteigus tarptarnybinę pereinamojo laikotarpio grupę;
- priėmus pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo veiklos gaires;
- įdiegus oficialius ir neoficialius konsultavimosi dėl programų procesus;

35 b)

Komisijos nuomone, skiriasi tarnybų įgaliojimai ir procedūros, bet ne požiūriai. ECHO nėra įgaliota teikti ilgalaikes vystymosi investicijas, todėl negali finansuoti nuolatinų namų.

Reikia pažymėti, kad nuo 2013 m. Komisija nutraukė laikinų pastogių finansavimą Port o Prense, kur buvo sukurta veiksminga sinergija tarp ECHO partnerių patirties ir DEVCO finansuojamos kaimynystės atstatymo ir vystymosi programos. ECHO finansavo keletą laikinų, į tradicinius kreolų namus panašių pastogių žemės drebėjimo epicentre – Palmeso regione, kur buvo neginčijamos nuosavybės žemės, ir kur nekilo rizika, kad tokiomis pastogėmis bus prisidedama prie lūšnynų išplitimo. Daugeliu atveju (o gal net visais atvejais) laikinos pastogės gavimas nukentėjusiajam reiškė sąlygų pagerėjimą, palyginti su sąlygomis, kokiomis jis gyveno iki žemės drebėjimo.

35 c)

ES finansuojami humanitariniai veiksmai yra pagrįsti poreikiais. ECHO pasitraukimo iš Haičio strategija nebuvo įforminta. Tačiau laipsniško humanitarinės pagalbos priemonės panaikinimo sąlygos buvo sistemingai nurodomos visuose ECHO finansavimo sprendimuose.

37

Dažniausios vėlavimo priežastys būdavo išorinės, priklausančios nuo greitai kintančio konteksto, kurio ECHO partneriai negalėjo kontroliuoti.

40

Biudžeto parama pagrįsta išmokų mokėjimo priklausomai nuo pasiektų rezultatų principu. Tam reikalinga subtili pusiausvyra tarp nuspėjamumo ir sąlygiškumo.

2012 m. vasarą ES ir kiti paramos teikėjai sustabdė išmokų mokėjimą remdamiesi nacionalinėmis audito ataskaitomis, kuriose buvo nurodyti viešojo pirkimo procedūrų trūkumai susidarius ekstremaliajai situacijai 2011 m. Reikalaujant paramos teikėjų bendruomenei, buvo sukurta speciali audito komisija 41 sutarčiai, sudarytai pagal Ekstremaliosios situacijos įstatymo procedūras, įvertinti. Po to, kai audito komisija pateikė rekomendacijų ir vėliau vyriausybė iš šių sutarčių panaikino šešias, paramos teikėjai vėl pradėjo teikti išmokas. Tai pavyzdys, kaip paramos biudžetui veiksmais galima pagerinti biudžeto ekonomikos valdymą ir kaip programa gali padėti įgyvendinti reformą.

Komisija ir EIVT mano, kad ES paramos atkūrimui teikimas iš esmės buvo veiksmingas.

42

Nepaisant sudėtingų aplinkybių, kurios buvo pagrindinė vėlavimo priežastis, daugumos programų numatyti rezultatai buvo pasiekti.

43

Dėl netikėtai ištikusios krizės teikiama pagalbos intervencija yra paprastai susijusi su tam tikra rizika, kuri tam tikrais atvejais gali sukelti vėlavimą ir kurios poveikiui mažinti gali tekti imtis priemonių, kad projektai duotų teigiamų rezultatų.

Tokiomis aplinkybėmis, visų pirma, dėl išorės veiksnių sudėtingoje humanitarinėje aplinkoje, bendradarbiavimas buvo vis sudėtingesnis, ir tai nulėmė pokyčius intervencijos srityje. Nepaisant kliūčių, partneriams pavyko pasiekti veiksmų plane nustatytus tikslus. ECHO ir partneriai, prieš priimdami sprendimus, išsamiai aptardavo projektų įgyvendinimo pokyčius.

Planuojant derybas su savivaldybėmis arba nacionalinėmis valdžios institucijomis, numatyti tokius sunkumus yra sudėtinga.

44

Atkūrimo projekto įgyvendinimą apsunkino du dalykai:

- 1) socialiniai neramumai Bristou-Bobino rajone, kur buvo įgyvendinamas ECHO finansuojamas projektas. Pasikartojantys smurtiniai incidentai, susiję su rinkimais ar bendruomenės klausimais, stabdė veiklą dėl saugumo priežasčių;
- 2) partneris taip pat nustatė, kad, įgyvendinant projektą, 30 % Bristu-Bobino pastatų nebuvo įvertinti Viešųjų darbų ministerijos. Reikėjo atlikti neplanuotą pastatų vertinimą, todėl iškilo dar didesnė rizika, kad planuoti rezultatai gali būti nepasiekti.

46

Parengusi galutinę vertinimo ataskaitą, Komisija nusprendė aptarti nurodytus nepakankamo ir nevisiškai pritaikyto mokymo, ekstremaliosios situacijos komplektų medžiagų netinkamos kokybės klausimus ir kitas problemas, įgyvendindama apibendrinančią trejų metų vidurio laikotarpio reagavimo programą su kitu, didesnę vietos patirtį turinčiu įgyvendinimo partneriu.

48

Komisija siekia užtikrinti pusiausvyrą tarp to, kad, siekiant padidinti gavėjo pajėgumą, programas jis įgyvendina visiškai savarankiškai, ir to, kad programos rezultatų reikia greitai. Komisija šios pusiausvyros siekė dirbdama su įvairiais partneriais.

51

Jau įgyvendintos priemonės, kuriomis bus pašalinti planavimo trūkumai.

53

Komisija sutinka, kad teikiant išmokas orientacinio tvarkaraščio nebuvo griežtai laikomasi, bet mano, kad mokėjimą reikėjo sustabdyti siekiant laikytis finansavimo susitarimo sąlygų ir daryti reikiamą spaudimą, kad paskatintų reformos pažangą.

54

Biudžeto paramos gairėse nereikalaujama, kad būtų parengta atitinkama Viešųjų finansų valdymo (VfV) strategija, kaip tinkamumo gauti biudžeto paramą sąlyga, bet prašoma parodyti reformos pastangas, kurios gali būti, pavyzdžiui, pasektojų VfV strategijos. Haiityje visapusišką VfV strategiją vyriausybė priėmė tik 2014 m. gegužės mėn., o iki tol ji ilgą laikotarpį įgyvendindavo su įvairiais VfV aspektais susijusias reformų strategijas. Be to, remiantis

Komisijos biudžeto paramos perspektyvų metodu, visapusiškos ir realios VfV strategijos įtraukimas į 2013 m. lapkričio mėn. priimtą naująją Haičio biudžeto paramos programą, buvo pirmosios išmokos išankstinė sąlyga. Ši išankstinė sąlyga dabar yra įgyvendinta neseniai priimtoje strategijoje.

56

Komisija mano, kad ji ES programų įgyvendinimo riziką valdė tinkamai. Darbas nestabilioje šalyje yra neišvengiamai susijęs su rizika.

56 a)

Muitų problemos paaštrėjo dėl sąmyšio, kilusio po žemės drebėjimo. Visi įgyvendinimo partneriai sistemingai vykdė rizikos analizę, ir vėlavimo atvejai dėl muitinio tikrinimo vėlavimo (ir kitų priežasčių) buvo nustatyti ir užregistruoti pasiūlymų registravimo žurnaluose. Akivaizdu, kad tokio vėlavimo trukmės nebuvo galima tiksliai numatyti. Atsižvelgiant į tai, kad gyventojų būsto poreikių nebuvo galima patenkinti kitaip, kaip tik importuojant pastoges, tokių operacijų nauda buvo didesnė nei nustatyta rizika dėl muitinio tikrinimo vėlavimo.

56 b)

Kitų pagalbos teikėjų institucinė parama Žemės ūkio ministerijai, siekiant suaktyvinti sėklų gamybos pramonę ir sustiprinti jos kokybės kontrolės pajėgumus, buvo papildyta ES paramos vietos ūkininkų grupėms, užsiimančioms tradicine sėklų gamyba, programa.

56 c)

Šiuo projektu siekta greito poveikio veiklos lygmeniu: tam bus pristatyti 300 konteinerių su pirmosios pagalbos įranga ir savanoriai vietos lygmeniu bus apmokomi naudotis šia įranga gaivalinių nelaimių atvejais. Nors šiuo projektu iš tikrųjų pavyko pristatyti 302 konteinerius pratęsiant įgyvendinimo laikotarpį tik dviem mėnesiais ir surengti pagrindinius mokymus 3 041 vietos savanoriui, savo pobūdžiu šis projektas buvo bandomasis ir jį buvo galima įgyvendinti iš Haičiui skirtų bendradarbiavimo lėšų (Europos plėtros fondo).

Kalbant apie įgyvendinimo partnerio pasirinkimą, Komisija norėtų paminėti, kad šio veiksmo negalėjo imtis nė vienas atitinkamą ilgalaikę patirtį Haiityje turintis partneris.

6 langelis

Vieta konteineriams suteikė Haičio valdžios institucijos (Piliečių apsaugos direkcija (toliau – DPC – *Direction de la Protection civile*) ir atitinkamų kaimų merai. DPC pranešė tik apie 10 atvejų (iš 302), kai konteinerius reikėjo perkelti.

Apibendrinančioje vidurio laikotarpio reagavimo programoje bus aptariamas nepakankamas savanorių mokymas. Be to, pagal šią programą bus toliau gerinamas savanorių tinklo tvarumas integruojant struktūrą į regionines ir vietos institucijas (*collectivités territoriales*) ir prireikus atkuriant ekstremaliosios situacijos komplektų kiekį.

57

Biudžeto paramos programa buvo parengta po žemės drebėjimo, koordinuojant veiklą su kitais paramos biudžetui teikėjais. Prioritetas buvo vyriausybės išdui būtinų išteklių ir papildomų priemonių suteikimas, siekiant atsižvelgti į kitų pagalbos teikėjų planuojamą techninę pagalbą.

Pagal 2013 m. priimtą naują paramos biudžetui programą (Sutartį dėl paramos valstybei stiprinti) techninės pagalbos paketas buvo padidintas iki 12 mln. eurų, siekiant padengti vyriausybės poreikius, susijusius su pajėgumų stiprinimu.

7 langelis

2013 m. lapkričio mėn. priimta nauja biudžeto paramos Haičiui programa yra pagrįsta specialia nestabilioms šalims skirta tvarka. Be kitų priemonių, šią veiklą sudaro valstybės tarnautojų darbo užmokesčių auditas, mokesčius renkančių departamentų stiprinimas ir speciali parama Aukščiausiai audito institucijai (*Cour supérieure des comptes et du contentieux administrative*).

58

Komisija ir EIVT išsamiai įvertino politinę riziką Haiityje ir, vis dėlto, nusprendė įsikišti, nes potenciali nauda, įskaitant galimybę daryti politinę įtaką remiant reformas, nusveria riziką.

Vėliau, kiek įmanoma, buvo priimtos švelninimo priemonės, atsižvelgiant į ribotus Haičio institucijų pajėgumus ir poreikį gerbti Haičio suverenumą. ES išplėtė ir suintensyvino savo politinį dialogą su Haičiu – tai liudija per pastaruosius dvejus metus turėtų aukšto lygio kontaktų gausa ir 2013 m. gruodžio mėn. pradėtas struktūrinis ir reguliarus politinis dialogas. Įgyvendinamos konkrečios paramos priemonės, kuriomis siekiama prisidėti prie politinio stabilumo. Komisija ir EIVT taip pat norėtų pabrėžti, kad Haiityje demokratija gali būti įtvirtinta ir politinis kontekstas stabilizuotas tik ilgalaikiu laikotarpiu ir vykdant endogeninį procesą, kaip tai rodo naujauja pažanga, padaryta per Haičio vidaus dialogą.

59

Komisija ir EIVT norėtų pabrėžti, kad jos sustiprino pajėgumus tiek, kiek buvo galima, atsižvelgiant į biudžetinius ir žmogiškųjų išteklių suvaržymus ir galiojančias administracines procedūras. Delegacija, kaip ir kiti nacionaliniai ir tarptautiniai partneriai, turėjo dirbti labai sunkiomis sąlygomis: delegacijos pastatas buvo laikomas nesaugiu, ir laikina biuro erdvė buvo įsteigta saugioje delegacijos rezidencijoje. Po žemės drebėjimo delegacijos darbuotojai buvo evakuoti į Dominikos Respubliką, o delegacijos vadovas su pagrindiniais apsaugos ir administracijos darbuotojais pasiliko vietoje.

Techninę paramą teikė delegacija Dominikos Respublikoje ir būstinė.

63

2010 m. ir 2011 m. riboti delegacijos išteklių buvo sustiprinti didesne parama iš būstinės. Paramos biudžetui pavyzdys: būstinės ekspertai reguliariai vykdė misijas į Haitį ir atstovavo Europos Sąjungai paramos teikėjų koordinavimo posėdžiuose su vyriausybe.

Išvados ir rekomendacijos

64

Komisija ir EEIVT pritaria teigiamiems Audito Rūmų išvadų elementams. Daugumos projektų tikslai buvo pasiekti nepaisant sudėtingų jų įgyvendinimo aplinkybių.

66

Nors nebuvo reikalaujama parengti oficialią bendrą strategiją dėl pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo Haiityje, Komisijos tarnybos koordinavo savo metodus ir sektorių lygmeniu užtikrino ryšį tarp pagalbos ir vystymosi. Visapusiškas ir sistemingas pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo metodo integravimas yra įtrauktas į 2014–2020 m. finansavimo ciklą.

67

Komisija ir EIVT pabrėžia, kad daugumos projektų numatyti rezultatai buvo pasiekti.

Kalbant apie riziką, Komisija ir EIVT norėtų priminti, kad darbas nestabilioje šalyje yra neišvengiamai susijęs su rizika. Nors ši rizika buvo nustatyta, ir buvo įdiegtos galimos sušvelninimo priemonės, Komisija ir EIVT nusprendė kai kuriais atvejais įgyvendinti programas nepaisant susijusios rizikos, siekdamas suteikti papildomą naudą gyventojams.

Delegacijos pajėgumai buvo sustiprinti tiek, kiek buvo galima, atsižvelgiant į biudžetinius ir žmogiškųjų išteklių suvaržymus ir galiojančias administracines procedūras.

Remdamasi patirtimi, įgyta įvykus žemės drebėjimui Haiityje ir krizėms kitose šalyse, Komisija ir EIVT įdiegė keletą greitojo reagavimo priemonių.

1 rekomendacija

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

- i) Nuo to laiko, kai 2013 m. sausio mėn. buvo priimtos naujos paramos biudžetui gairės, į šią rekomendaciją jau atsižvelgiama rengiant paramos biudžetui programas.
- ii) Tinkamas rizikos valdymas yra svarbus visoms programoms. Įdiegtos išsamios procedūros, siekiant užtikrinti rizikos veiksnių tikimybės, galimo poveikio ir rizikos mažinimo priemonių vertinimą rengiant programą. Įgyvendinimo etape rizikos valdymas bus svarstomas taikant jau esamas procedūras.

2 rekomendacija

Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Komisija jau įgyvendina pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo strategiją ir šį darbą tęs vykdydama atsparumo darbotvarkę.

2 rekomendacija. Pirma įtrauka

Komisija pritaria šiai rekomendacijos daliai – bendrosios strategijos tikslai yra nustatomi (atsižvelgiant į konkretų kontekstą) rengiant šalies planus. Departamentų įgaliojimai yra nustatyti jų misijos tiksluose.

2 rekomendacija. Antra įtrauka

Komisija pritaria šiai rekomendacijos daliai (žr. Pagalbos, atkūrimo ir vystymosi susiejimo gaires ir seminarus).

2 rekomendacija. Trečia įtrauka

Komisija sutinka atsižvelgti į šią rekomendaciją šalies veiksmų plane.

3 rekomendacija

Komisija pritaria Audito Rūmų rekomendacijai.

Komisija pabrėžia, kad siekiant pažangos šalyse, kurios yra nestabilioje padėtyje, ir yra arba ką tik buvo ištiktos krizės, pagalba turi būti teikiama atsižvelgiant į jų padėtį. Šiuo tikslu Komisija parengė konkrečią intervencijos priemonę, vadinamą Sutartimi dėl paramos valstybei stiprinti, kurioje pateiktos tokias padėtis reglamentuojančios nuostatos.

Komisija norėtų pabrėžti, kad Audito Rūmų 3 rekomendacija yra įtraukta į biudžeto paramos gaires.

4 rekomendacija

Komisija ir EIVT pritaria šiai rekomendacijai, bet norėtų pabrėžti, kad per tą laiką visoms delegacijoms buvo nustatytos veiklos tęstinumo procedūros, prižiūrint EIVT, ir personalo skubaus perskirstymo nuostatos. Be to, ji norėtų pabrėžti, kad šalyse, kuriose yra ES darbuotojų, jų sauga ir saugumas krizių ar nelaimių atveju yra pirmas prioritetas.

KAIP ĮSIGYTI EUROPOS SĄJUNGOS LEIDINIŲ

Nemokamų leidinių galite įsigyti:

- vieną egzempliorių:
svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- daugiau negu vieną egzempliorių / plakatą / žemėlapi:
Europos Sąjungos atstovybėse (http://ec.europa.eu/represent_lt.htm),
ES nepriklausančių šalių delegacijose (http://eeas.europa.eu/delegations/index_lt.htm),
susisiekę su tarnyba *Europe Direct* (http://europa.eu/europedirect/index_lt.htm)
arba paskambinę numeriu 00 800 6 7 8 9 10 11 (nemokamai visoje ES (*)).

(*) Informacija teikiama nemokamai, daugelis skambučių taip pat nemokami (nors kai kurie ryšio paslaugų teikėjai gali imti mokesť, taip pat gali reikėti mokėti, jeigu skambinsite taksofonu arba viešbučio telefonu).

Parduodamų leidinių galite įsigyti:

- svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>).

Prenumeruoti leidinius galite:

- susisiekę su Europos Sąjungos leidinių biuro platintojais
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_lt.htm).

2010 m. sausio 12 d. Haitį sukrėtęs žemės drebėjimas nusinešė daugybę žmonių gyvybių ir sukėlė masinį sunaikinimą sostinėje ir šalia jos. Šioje ataskaitoje Europos Audito Rūmai nagrinėja, ar ES parama šalies atkūrimui buvo gerai suplanuota ir įgyvendinta ir ar Komisija tinkamai susiejo pagalbos teikimą su atkūrimo pastangomis ir vystymosi pagalba. Audito Rūmai daro išvadą, kad parama atkūrimui iš esmės buvo suplanuota gerai, atsižvelgiant į pagrindinius šalies poreikius. Tačiau programos nebuvo įgyvendintos pakankamai veiksmingai, o pagalba, atkūrimas ir vystymasis nebuvo pakankamai susieti. Tai iš dalies susiję su sudėtingomis aplinkybėmis ir nacionalinių institucijų trūkumais, tačiau taip pat ir su kai kurių Komisijos kontroliuojamų veiksmių valdymo trūkumais.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Leidinių biuras